

ISF-rahaston ohjelma

Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF)

29.7.2022

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Euroopan unionin
rahoittama

CCI number	2021FI65ISPR001
Title in English	Programme Finland – ISF
Nimike kansallisella kielellä (kansallisilla kielillä)	FI - Sisäisen turvallisuuden rahaston ohjelma – ISF
Versio	1.1
Ensimmäinen vuosi	2021
Viimeinen vuosi	2027
Tukikelpoisuus alkaa	1.1.2021
Tukikelpoisuus päättyy	31.12.2029
Komission päätöksen numero	C(2022)5437
Komission päätöksen päivämäärä	29.7.2022
Member State amending decision number	
Jäsenvaltiota koskevan muutospäätöksen voimaantulopäivä	
Ei-merkittävä siirto (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 24 artiklan 5 kohta)	Ei

Sisällys

1. Ohjelmastrategia: keskeiset haasteet ja toimintapoliittiset vastaukset.....	5
Synergiat.....	9
2. Erytistavoitteet ja tekninen apu.....	11
2.1. Erytistavoite: 1. Tietojen vaihto.....	11
2.1.1. Erytistavoitteen kuvaus.....	11
2.1.2. Indikaattorit	17
2.1.3. Suunniteltujen varojen (EU) alustava jakautuminen tukitoimityyppien mukaan.....	20
2.2. Erytistavoite: 2. Rajat ylittävä yhteistyö	21
2.2.1. Erytistavoitteen kuvaus.....	21
2.2.2. Indikaattorit	26
2.3. Erytistavoite: 3. Rikollisuuden ehkäiseminen ja torjunta.....	31
2.3.1. Erytistavoitteen kuvaus.....	31
2.3.2. Indikaattorit	38
2.3.3. Suunniteltujen varojen (EU) alustava jakautuminen tukitoimityyppien mukaan.....	41
2.4. Tekninen apu: TA.36(5). Tekninen apu – kiinteä määrä (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan 5 kohta)	41
2.4.1. Kuvaus	42
2.4.2. Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 37 artiklan mukaisen teknisen avun alustava jakautuminen.....	42
3. Rahoitussuunnitelma.....	43
3.1. Määrärahat vuosittain	43
3.2. Määrärahat yhteensä	44
3.3. Siirrot	47
Yhteistyössä hallinnoitavien rahastojen väliset siirrot.....	47
Siirrot välineisiin, joita hallinnoidaan suoraan tai välillisesti.....	47
4. Mahdollistavat edellytykset.....	47
Mahdollistava edellytys: 1. Julkisten hankintamarkkinoiden tehokkaat seurantamekanismit.....	47
Mahdollistava edellytys: 3. Perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen ja täytäntöönpano	53
Mahdollistava edellytys: 4. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpano ja soveltaminen neuvoston päätöksen 2010/48/EY mukaisesti	55
5. Ohjelmaviranomaiset	59
6. Kumppanuus.....	60
Kumppanuusrakenteet ohjelmatyössä	60
Kumppanuusperiaate valmistelussa	61
Kumppanuusperiaate ohjelman toteutuksessa.....	61
7. Viestintä ja näkyvyys.....	63

8. Yksikkökustannusten, kertakorvausten, kiinteämääräisen rahoituksen ja kustannuksiin perustumattoman rahoituksen käyttö	65
Lisäys 1: Yksikkökustannuksiin, kertakorvauksiin ja kiinteämääräiseen rahoitukseen perustuva unionin rahoitusosuus	66
Lisäys 2: Kustannuksiin perustumattomaan rahoitukseen perustuva unionin rahoitusosuus.....	66

1. Ohjelmastrategia: keskeiset haasteet ja toimintapoliittiset vastaukset

Viite: asetuksen (EU) 2021/1060 (yhteisiä säännöksiä koskeva asetus) 22 artiklan 3 kohdan a alakohdan iii, iv, v ja ix alakohta

Suomen sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavat laajasti niin kansalliset haasteet kuin maailmanlaajuisetkin muutosilmiöt. Teknologian ja rikollisuuden kehittyminen, eriarvoisuuden kasvu, syrjäytymisen ja polarisaation lisääntyminen, viharikokset ja maalittaminen, muuttoliikkeeseen liittyvät turvallisuusnäkökulmat, julkisen talouden ongelmat ja ääriliikkeet ovat esimerkkejä ilmiöistä, jotka vaikuttavat nopeastikin turvallisuustilanteeseen. Työkaluja, toimintatapoja, tilannekuvaa ja kriisinsietokykyä tulee jatkuvasti kehittää ja varautua uusiin uhkiin. Ukrainan kriisin aiheuttama merkittävä muutos turvallisuuspoliittisessa ympäristössä korostaa entisestään varautumisen ja valmiuden merkitystä. Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka korostaa turvallisuutta heikentävien ilmiöiden ennaltaehkäisyä.

Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF) lisää resursseja toteuttaa hankkeita monipuolisesti EU:n turvallisuusunionistrategian painopistealueilla. Schengen- ja muissa laadunarvioinneissa havaittujen puutteiden korjaaminen priorisoidaan rahoituskohteita suunniteltaessa koko rahoituskauden ajan. Rahoituskauden 2014–2020 teemat ovat edelleen relevantteja. Suomen sisäisen turvallisuuden selonteon 2021 päämäärä on, että Suomi on maailman turvallisin maa. Selonteko sisältää osaamisen, suorituskykyjen, ennalta estämisen ja yhteistyön parantamisen toimenpiteitä, joiden toteuttamisessa hyödynnetään ISF-rahastoa. EU-tason säännöstö, strategiat ja toimenpideohjelmat huomioidaan ohjelman täytäntöönpanossa.

ISF-ohjelma toteuttaa osaltaan pääministeri Marinin hallitusohjelman 2019 strategista kokonaisuutta ”Turvallinen oikeusvaltio Suomi”. Ohjelman kaikissa toimissa huomioidaan rahastojen yleisasetuksen (CPR) artiklan 9 mukaiset horisontaaliset periaatteet ja ISF-asetuksen art. 4 mukaiset periaatteet. Ohjelma ja toteutettavat toimet perustuvat yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin, oikeusvaltioperiaatteen, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Haavoittuvassa asemassa olevien, etenkin lasten, suojeluun kiinnitetään erityistä huomiota.

Digitalisaatio ja teknologinen kehittäminen on ISF-ohjelman läpileikkaava teema, joka edellyttää rohkeaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Kaudella 2014–2020 matkustajarekisteridirektiivin (PNR) täytäntöönpano on lähes toteutettu tietojärjestelmämuutosten osalta. Poliisi, Rajavartiolaitos,

Maahanmuuttovirasto ja ulkoministeriö ovat toteuttaneet useita tietojärjestelmähankkeita EU-laajuisten tietojärjestelmien yhteentoimivuuteen valmistautumiseksi. Muutokset yhteentoimivuutta varten ovat vaatineet 2014–2020 rahoituskauden lopulla odotettua enemmän resursseja. ISF-rahoituksella varmistetaan tietojärjestelmien kehittämistoimien saaminen asetusten mukaisiksi ja käyttäjien osaaminen kauden 2021–2027 alussa.

ISF-ohjelman tärkeistä teemoista yksi on koulutus. Digitalisaatio, uudet teknologiat ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus edellyttävät jatkuvaa kouluttautumista kaikkiin tavoitteisiin liittyen niin viranomaisten kuin järjestöjenkin piirissä ja myös kansalaisten keskuudessa. Poliisiyhteistyön Schengen-arvioinnissa 2018 poliisin edellytettiin mm. lisäävän tietotaitoaan kansallisten ja kansainvälisten tietokantojen käytöstä ja poliisiyhteistyön välineistä. Kansallisille EMPACT-toimijoille järjestetään tarvittaessa EMPACT-toiminnan syventävää koulutusta. Koulutustoimia koordinoidaan CEPOLin kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi ja synergioiden lisäämiseksi.

Lähitulevaisuudessa vakavasta ja järjestäytyneestä rikollisuudesta aiheutuvia keskeisiä uhkia ovat mm. rikollisuuden lisääntyvä organisoituminen myös osaksi hallinnon ja laillisen liike-elämän rakenteita, jengiytyminen, väkivallan lisääntyminen, maalittaminen, rajat ylittävän rikollisuuden kasvu sekä paikasta riippumaton, teknologiaa monipuolisesti hyödyntävä, globaali rikollisuus myös tietoverkoissa. Järjestäytyneet rikollisryhmät ja ääriliikkeet etsivät mahdollisuuksia uusilta aloilta. Ennalta estävään toimintaan on kohdistettu resursseja ja saavutettu tuloksia. Nuorten rikosentekijöiden auttamiseksi ja rikoskierteen katkaisemiseksi kehitettyä moniammatillista Ankkuri-toimintaa on laajennettu viime vuosina merkittävästi ja sillä on tavoitettu rikoksilla oireilevia nuoria eri puolilla Suomea. Toiminta on osa poliisin ennalta estävän toiminnan strategiaa (2019–2023). Varhaisella moniammatillisella puuttumisella ja yhteistyöllä järjestöjen, paikallisten viranomaisten ja asukkaiden kanssa ehkäistään radikalisoitumista, jengiytymistä ja ajautumista järjestäytyneen rikollisuuden tai äärijärjestöjen rekrytoitavaksi. ISF-tuella toimintaa kehitetään edelleen. Väkivaltaisen radikalismien ja ekstremismien torjunnan erityisenä haasteena on muuttuvassa toimintaympäristössä tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevat sekä vaikeasti tavoitettavat yksilöt ja ryhmät, joihin väkivaltaiset ekstremistiset ryhmät kohdistavat propagandaa ja rekrytointia. Esiin on noussut ilmiöitä kuten online-pelilyhteisöihin soluttautunutta äärioikeistolaista toimintaa ja internetmeemeihin kätkeytyneitä ekstremistisiä sisältöjä. Tilannekuva on keskeinen torjuntatoimien kohdentamiseksi oikein. YK CTED (Counter Terrorism Committee Executive Directorate) on kiittänyt Suomen suunnitelmallista toimintaa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismien torjumiseksi. Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismien ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman

2019–2023 tärkeimpiä onnistumisia ovat olleet moniammatillisen yhteistyön, uskonnollisten yhteisöjen ja järjestöjen mukaantulo, rakenteelliset toimenpiteet sekä tutkitun tiedon merkityksen korostaminen. ISF-P -rahoituksella on kehitetty Exit-toimintamalli rikollisjengeistä pois haluavien tukemiseksi. Myös kotimaahan palaavia vierastaistelijoita on tuettu. Suurimpia haasteita ovat tiedonkulku, järjestörahoituksen varmistaminen sekä ilmiön jäsentäminen. Exit-toimintaa ja syrjäytymisen ja radikalisoitumisen estämistä on tärkeää jatkaa ISF-tuella. Tavoitteena on varmistaa, että maan eri osiin saadaan osaamista ja yhtenäiset menettelyt.

Terrorismin uhka on kohonnut (taso 2) myös Suomessa. Kohdehenkilöiden määrä on ollut viime vuodet n. 390, mutta terrorismiyhteydet ovat muuttuneet vakavammiksi. FATF-maa-arvioinnissa 2019 todettiin, että terrorismin rahoittamiseen liittyvät tapaukset tunnistetaan Suomessa hyvin, yleensä perustuen rahanpesun selvittelykeskuksen ja suojelupoliisin saamiin tietoihin. Terrorismintorjunta perustuu viranomaisten ja yhteiskunnallisten toimijoiden yhteistyöhön ja selkeään vastuunjakoon kunkin valtuuksien ja voimavarojen mukaan. Suomi osallistuu aktiivisesti terrorismintorjunnan kansainväliseen yhteistyöhön. Terrorismin rahoituksen torjuntaan erikoistuneita resursseja on lisätty rahanpesudirektiivin myötä. Suomen 2020 uudistusohjelmaan (526/2020) neuvosto antoi suosituksen rahanpesun estämisen valvonnan ja täytäntöönpanon varmistamisesta. ISF-P-rahoituksella 2016-2018 on tutkittu tekoälyn ja ohjelmistorobotiikan hyödyntämistä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen paljastamisessa, torjumisessa ja tutkimisessa. ISF-tuella parannetaan terrorismintorjunnan kalustoa ja varusteita sekä kehitetään viranomaisten yhteistoiminnan saumattomuutta ja ennakoivaa kykyä tunnistaa ja torjua uhkaavaa toimintaa kansallisen terrorismin torjunnan strategian mukaisesti. Huomiota kiinnitetään myös rikosvastuun toteutumiseen ja terrorismin uhrien tukemiseen. Hallitusohjelman mukaisesti verkossa tapahtuvaa rikollisuuden tutkintaa ja torjuntaa on vahvistettava. Tietoverkkorikosten tutkinnassa tarvittavat laitteistot, ohjelmistot ja osaaminen vanhenevat erittäin nopeasti. ISF-rahastoa hyödynnetään kansallisen kyberturvallisuusstrategian ja -toimenpideohjelman toimeenpanossa huomioiden Ukrainan kriisin takia nopeasti muuttunut toimintaympäristö ja esim.

hybridiuhkiin varautuminen. Erityisesti verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn sekä uhrien tukeen on panostettava. Vihjeiden mukana tuleva ja takavarikoitu CSAM-kuva- ja videomateriaali on käytävä läpi ja luokiteltava manuaalisesti, mikä on hidasta ja henkisesti raskasta. Tilannetta voidaan parantaa automaatiota ja tekoälyä hyödyntäen. Ohjelmistojen, laitteistojen ja ammattitaidon pitää olla ajan tasalla, jotta tehokas työskentely on mahdollista. Lapsiin kohdistuvien rikosten tutkijoita ja muita viranomaisia on koulutettava. Kyberrikostorjunnan koulutuksen tulee olla yhtenäisesti linjattua ja poikkihallinnollista.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan kansallisen strategian ja toimenpideohjelman (2020–2023) viimeisin lisäys liittyy ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjumiseen. Sekä EU:n korruptioraportissa että YK:n korruption vastaista yleissopimusta koskevassa arvioinnissa on todettu, että korruption vastaisen työn rakenteita ja tietoisuutta korruptiosta Suomessa pitää vahvistaa. ISF-rahoitus lisää resursseja korruption paljastamiseen, tutkintaan, tutkijoiden osaamiseen, korruptionvastaisen työn koordinointiin, ilmiantajien suojelua koskevan direktiivin täytäntöönpanoon ja eri toimijoiden sitouttamiseen. ISF-hankkeet toteuttavat osaltaan Suomen ensimmäistä korruption vastaista strategiaa ja toimenpideohjelmia (2021).

Suomessa rikollisuuden torjunnan toimintaperiaate on laaja ja tiivis moniviranomaisyhteistyö, johon sisältyy operatiivisen päivittäistoiminnan lisäksi koulutusta, tietojenvaihtoa ja analyysitoiminnan kehittämistä yhteisen tilannekuvan luomiseksi. Viime vuosina on entisestään tarkennettu viranomaisten normaali- ja poikkeusolojen toimivaltuuksia sekä virka-apumenettelyjä. Tavoitteet kansainvälisessä yhteistoiminnassa sovitetaan yhteen etukäteen. ISF-tuella edistetään mm. teknologisen toimintaympäristön kehittämistä viranomaisten yhteiseen käyttöön, mikä tukee EU:n keskeisiä tavoitteita tehokkaammasta tietojenvaihdosta. Rikosvastuun toteutumiseksi on huolehdittava koko viranomaisketjun toimivuudesta käsittäen lainvalvontaviranomaisten lisäksi syyttäjät, tuomioistuimet ja rangaistusten täytäntöönpanoviranomaiset.

Pääministeri Marinin hallitus on vahvasti sitoutunut ihmiskaupan vastaiseen työhön. Maaliskuussa 2020 Suomi raportoi EU:n ihmiskauppadirektiivin mukaisesti useista edistysaskelista. Poliisiin on perustettu valtakunnallinen ihmiskauppatutkintaryhmä ja esitutkintaviranomaisten koulutukseen on panostettu. Ihmiskauppailmiö on kuitenkin huolestuttavasti nousussa. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piirissä oli 2020 lopussa 916 henkilöä, kun 2019 luku oli 676 ja 455 vuonna 2018. Laaja-alainen ja poikkihallinnollinen ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma hyväksyttiin 2021. Toimintaohjelma on yksi hallituksen keskeisistä toimista ihmiskaupan torjumiseksi ja uhrien aseman parantamiseksi, ja vastaa osaltaan Suomelle annettuihin kansainvälisiin suosituksiin puuttua ihmiskauppaan. Suositusten toimeenpanossa hyödynnetään ISF-rahastoa. Kehittämistoimia tarvitaan ihmiskaupan tunnistamisessa ja ilmitulossa, rikosvastuun toteutumisessa sekä uhrien auttamisessa ja suojelemisessa. Toimia, kuten työnantajien neuvonta, toteutetaan laajalla viranomaisyhteistyöllä yksityinen sektori ja järjestöt mukaan lukien EU:n ihmiskaupan torjumisen strategiaan 2021–2025 pohjautuen. Tiedonvaihtoa ja operatiivista yhteistyötä eri maiden ja erityisesti Europolin kanssa vahvistetaan.

Suomessa on johdonmukaisesti edistetty hybridiuhkien koordinoitua tunnistamista ja torjuntaa, ja vahvistettu viranomaisten suorituskykyä ja -vastetta kriittistä infraa vaarantavien tilanteiden varalta.

Hybridiuhkiin varautumisen ja valmiuksien parantamisen merkitys on kasvanut nopean toimintaympäristön muutoksen johdosta. Kriittisten infrastuktuurien suojelussa tulee kehittää esim. viranomaisten yhteistyötä, miehittämättömän ilmailun vastatoimintaa, suojaa joukkotuhoina ja kameravalvontadatan hyödyntämistä. Suomi osallistuu unionin yhteisten CBRN-kapasiteettien kehittämiseen. ISF-tuella järjestetään CBRN-koulutuksia sekä harjoituksia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ja hankitaan mm. suojavälineitä ja CBRNE-laitteita. Tavoitteena on myös CBRN-asiantuntijavaihtojen toteuttaminen.

Hallitusohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota lapsiin kohdistuvien rikosten vähentämiseen ja rikosten uhrien aseman parantamiseen. ISF-P-hankkeilla mm. perustettiin 24/7 auttava puhelin väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja tehtiin muutoksia oikeushallinnon tietojärjestelmiin rikosuhrimaksujärjestelmän käyttöönottamiseksi. Uhrien oikeuksien toteutumisessa puutteita liittyy mm. tiedonsaantiin, lähestymiskieltojen valvontaan, suojelutarpeen arviointiin, ohjaamiseen tukipalveluihin, oikeudellisen avustajan hankkimiseen ja tilastointiin. Erityisen haasteellista on haavoittuvassa asemassa olevien, kuten ihmiskaupan uhrien, lasten ja ulkomaalaistaustaisten rikosuhrien erityistarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen. ISF-tuella parannetaan matalan kynnyksen ilmoitusmahdollisuuksia, viranomaiskäytäntöjä ja poikkihallinnollista koordinaatiota. Toimet edistävät EU:n uhristrategian 2020–2025 toteutusta.

Vuosien kehittämistyön tuloksena Suomeen on saatu säännösperustaltaan ja toimintamalleiltaan kansainvälisten standardien mukainen todistajansuojeluohjelma. Tästä huolimatta teknisiin järjestelmiin kohdistuu kehittämispaineita. Todistajien aseman vahvistamiseksi tavoitteena on tiedon jakamisen ja tukipalveluiden parantaminen.

Synergiat

ISF-rahoituksella ei ylläpidetä lakisääteistä perustoimintaa. Sillä voidaan täydentää tehostaa ja laajentaa budjettirahoitteista toimintaa. Eri rahoituskanavien käyttö suunnitellaan julkishallinnossa toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä. Rahoituksella ei tueta puhtaasti tutkimustoimintaa, jota tyypillisesti tuetaan tutkimusapurahoin.

Muiden EU-rahoitusohjelmien hallintoviranomaisten kanssa keskustellaan tiiviisti synergioiden löytämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi sekä valmistelu- että toimeenpanovaiheissa. Rahaston toimia koordinoidaan ainakin muiden sisäasioiden rahastojen, tullivalvontavälineiden rahoitusinstrumentin (CCEI), oikeusalan rahoitusohjelman, elpymistukivälineen (RRF) ja Horisontti Eurooppa -ohjelman kanssa.

Sisäasioiden rahastojen tavoitteet risteävät esim. ihmiskauppateemassa. AMIF-ohjelmassa nostetaan esiin ihmiskaupan uhrien tunnistaminen turvapaikanhakijoiden vastaanottopalveluissa ja turvallisten tilojen järjestäminen, kun taas ISF-ohjelmassa painotus on viranomaisten kyvyssä tunnistaa, selvittää ja paljastaa ihmiskauppaa ja prosessien kehittämisessä avun piiriin pääsemiseksi.

Viranomaisten yhteisiä esim. tietojärjestelmä- ja laitehankintahankkeita toteutettaessa rahoituslähde on pääasiallisen tavoitteen mukaan joko ISF-, BMVI- tai CCEI-rahasto. Rahastot voivat täydentää toisiaan.

Oikeusalan viranomaisten toimiin ISF-rahasto voi toimia täydentävänä lähteenä koko rikosprosessiketjua palvelevissa hankkeissa ja kun hankkeeseen ei ole mahdollista saada rahoitusta oikeusalan ohjelmasta. Tällaisia ovat esim. oikeusalan tietojärjestelmiin tehtävät IO-asetuksesta johtuvat kehittämistoimet.

Suomen RRF-suunnitelman ja ISF-ohjelman samat teemat ovat kyberturvallisuus ja rahanpesu. ISF:n fokus on rikostorjunnassa, -tutkinnassa ja lainvalvontaviranomaisten kouluttamisessa, RRF:n laajasti kyberturvallisuuden harjoitustoiminnassa ja tutkimuksessa. RRF tehostaa rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa, ISF-tuella parannetaan rahanpesuun liittyviä järjestäytyneen rikollisuuden torjumistoimia.

Sisäisen turvallisuuden viranomaiset seuraavat Horisontti-ohjelman innovaatiohankkeiden tuloksia ja testaavat ja ottavat niitä mahdollisuuksien mukaan käyttöön ISF-rahaston kautta kansallisissa operatiivisen toiminnan hankkeissa. Yleisasetuksen art. 22 mukaisesti taulukko 3 voi sisältää allokoimattomia toimityyppejä, joilla varaudutaan temaattisesta välineestä mahdollisesti rahoitettaviin toimiin.

Hallintoviranomaisena toimii sisäministeriö. Tarkastusviranomaisena toimii valtiovarainministeriön controller -toiminto, joka vastaa myös EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahasto-ohjelmien tarkastusviranomaisen tehtävistä. Keskittämällä tarkastusviranomaisen tehtävät samalle elimelle saavutetaan synergiaetuja ja varmistetaan yleisasetuksen yhdenmukainen soveltaminen.

Rahoituksen kasvu merkitsee hankkeiden ja toiminnan lukumäärän lisääntymistä, joskin myös hankkeiden koon odotetaan kasvavan. Hallintoviranomainen on varautunut uuden ohjelmakauden tehtävien ja ohjelmakausien päällekkäisyyksien hoitamiseksi kolmen henkilötyövuoden lisäyksellä. Työmäärää pyritään tasaamaan mm. lisäämällä yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttöä.

2. Erityistavoitteet ja tekninen apu

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 2 ja 4 kohta

2.1. Erityistavoite: 1. Tietojen vaihto

2.1.1. Erityistavoitteen kuvaus

Tehokas ja turvallinen tiedonvaihto on keskeinen edellytys EU:n sisäisen turvallisuuden tavoitteiden toteuttamiseksi. Suomi käyttää kansainvälisiä tiedonvaihtokanavia varsin tyydyttävästi. Europolin suojatun tiedonvaihtokanavan SIENAn käyttö (Secure Information Exchange Network Application) on Suomessa edistynyt koko maassa. Suomi tekee myös Prüm-päätökseen perustuvaa hajautettua tiedonvaihtoa sekä sormenjälkien, DNA:n että ajoneuvojen osalta. Prüm-päätöksen 2008 täytäntöönpanotoimet on toteutettu ja uutta säännöstöä odotetaan. Kansainvälisten tietokantojen käytön osaamisen ja menettelyiden tuntemus eivät kuitenkaan ole tarpeeksi hyvällä tasolla, joten koulutusta tullaan järjestämään ISF-tuella.

Nykytilassa ongelmia ovat tietomassan räjähdysmäinen kasvu, kapasiteettivaje tiedon käsittelyssä, verkkoratkaisujen käytettävyyden vanheneminen, manuaalisen käsittelyn suuri määrä sekä tallennusalojen kapasiteetin riittämättömyys. Tiedonvaihdon järjestelmiä on useita, niitä on hankala käyttää eivätkä tiedonhallinnan menettelyt vastaa tiedonvaihdon tarpeita. Sujuva tiedonkulku ja ajantasainen tilannekuva eivät toteudu poikkeusoloissa riittävän vakioidulla tavalla eri viranomaistoimijoiden, siviiliviranomaisten ja niitä tukevien järjestötoimijoiden välillä, kuten COVID-pandemia on osoittanut. Kansallisissa tilannekuvajärjestelyissä ei ole luotu vakioitua rakennetta, jolla esimerkiksi kuntien tilannetieto olisi kerättävissä valtion johtamisen tasolle ja toisin päin, joten on tarpeen kehittää uusia tilannekuvan muodostamisen tapoja, tiedonvälittämisen rakenteita ja salattuja tietojärjestelmiä kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimijoiden välillä.

Lisääntyvä datan määrä on luonut tarpeen kehittää datan reaaliaikaiseen analyysiin soveltuvia koneoppimista hyödyntäviä ratkaisuja. European Semester 2020 -suuntaviivojen mukaisesti viranomaistyössä pyritään hyödyntämään nykyistä enemmän digitalisaatiota, nykyaikaista ohjelmistorobotiikkaa, tekoälyä ja koneoppimisprosesseja mm. materiaalin läpikäynnissä, tietojen luokittelussa, tietosuojavaatimusten edellyttämässä yksittäistarkastuksissa sekä henkilöllisyyksien varmentamisessa.

Uusilla teknologioilla on erittäin laaja kosketuspinta viranomaisten toimintaan eri sektoreilla. Digitalisaatio ja muu teknologinen kehittäminen ovat viranomaistoiminnan tehostamisen ja sisäisen

turvallisuuden parantamisen osalta olennaisia kehittämiskohteita tulevina vuosina ja edellyttävät kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä myös yritys- ja tiedemaailman kanssa. Esitutkinta- ja oikeusviranomaisten täytyy mm. tunnistaa ja hallita mahdollinen digitaalinen todistusaineisto ja kyetä kehittämään tuotteet ja ratkaisut, joiden avulla työtehtävät voidaan suorittaa laadukkaasti ja tietoturvallisesti. Rahoituskaudella 2014–2020 Timantti-hankkeessa kehitettiin tietojärjestelmäratkaisuja suurten tietomäärien tallentamiseen, käsittelyyn ja analysointiin. Hankkeessa toteutettiin merkittävä parannus mm. reaaliaikaisessa kuvansiirrossa ajoneuvoista ja mobiililaitteista partioille ja tilannejohtoon sekä rakennettiin pilvipalvelutiedon vastaanottamiseen kansalaisilta ja sidosryhmiltä. ISF-tuella toteutetaan tiedonhallintalain täytäntöönpanoa, uusia tiedonsiirto- ja ratkaisuja ja jatketaan viranomaisten yhteisten tietojenvaihtojärjestelmien integroimista. Tiedonvaihdon kehittäminen viranomaisten kesken sekä yksityisen sektorin ja järjestöjen kanssa mm. sähköisiä tietojenvaihdon ratkaisuja rakentamalla on keskeistä ennalta estävän toiminnan, vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, rikosilmiöiden varhaisen tunnistamisen, varautumisen sekä rikosten uhrien palveluihin ohjauksen näkökulmasta. Esimerkkinä viranomaissektorilta mainittakoon asetietojärjestelmän kehittämistyö ja käytön tehostaminen. Tietosuojalaki edellyttää henkilötietojen käsittelijöiden osaamisen parantamista.

EES-, ETIAS-, SIS- ja yhteentoimivuusasetusten edellyttämät muutokset lainvalvontaviranomaisten kansallisiin järjestelmiin, mm. yhteiskäyttöalusta RENKIin, ovat käynnissä (3/2022). ISF-P -tuella on tehty viestintäinfrastruktuurin rakentamista, rajapintamuutostöitä ja muutoksia kansallisiin tietojärjestelmiin ja käynnistetty SIS-uudistuksen edellyttämät muutostyöt, joita jatketaan rahoituskaudella 2021-2027. EU-laajuisten tietojärjestelmien käyttöönotto ja yhteentoimivuus edellyttävät edelleen valmiutta lisämuutostöihin olemassa olevissa tietojärjestelmissä, rajapintojen jatkokehitystä sekä mm. yhteispisteiden luomista. Yhteinen henkilöllisyystietovaranto (CIR), biometrinen tunnistuspalvelu (sBMS) sekä rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistin (MID) edellyttävät myös järjestelmämuutoksia. Näihin tarpeisiin voidaan vastata ISF-tuella. Teknisissä ratkaisuissa on huomioitava loppukäyttäjien tarpeet, tavoitteet ja tietosuoja. Viranomaiset koulutetaan järjestelmien käyttöön, jotta heillä on selkeä käsitys järjestelmien toiminnasta ja vaikutuksesta omaan työhön.

EU-tietojärjestelmistä annetut asetukset edellyttävät tietojärjestelmämuutoksia myös oikeusalan tietojärjestelmiin, kuten kansalliseen CRIS-tiedonvaihtojärjestelmään (Criminal Records Interchange and Storage). Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämästä rikosrekisteristä ei ole integraatioita VIS-/ETIAS-/SIS-/Eurodac-tietojärjestelmiä käyttäville viranomaisille, minkä lisäksi yhteentoimivuus edellyttää tuomioiden liputtamista CRIS-järjestelmään sekä järjestelmämuutoksia turvallisuushäiriöihin vastaamiseksi tehokkaasti. Hakujen tekemiseksi keskitettyyn tietojärjestelmään

niiden jäsenvaltioiden tunnistamiseksi, joilla on kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (European Criminal Records Information System, Third country nationals, ECRIS-TCN) tulee käyttöä eurooppalaista hakuportaalia (European Search Portal, ESP). Tämä edellyttää yhteentoimivuuden toteuttamista myös rikos- ja sakkorekisteriin sekä CRIS-järjestelmään.

Eurooppalaisten tutkintamääräysten ja todistusaineiston välittämiseen tarkoitetun eEDES-järjestelmän (E-evidence Digital Exchange System) käyttöön ottaminen on Suomessa vielä kesken. Viranomaiset tarvitsevat rekisteritiedot ja aineistot olennaisesti nopeammin kuin tällä hetkellä on mahdollista. Käytännössä tämä edellyttää tiedonluovutuksen sähköistämistä. Kansallisella tasolla on tärkeä huolehtia riittävän vahvasti suojatuista poliisin ja syyttäjien tietojärjestelmien rajapinnoista kustannustehokkaimmalla tavalla. Korruption torjunnan kannalta merkityksellisen EPPO-asetuksen (European Public Prosecutor's Office) mukaisesti valtuutettujen Euroopan syyttäjien on voitava saada kaikki kansallisiin rikostutkinta- ja lainvalvontatietokantoihin sekä muihin merkityksellisiin viranomaisrekistereihin tallennetut tiedot. EPPO-rajapintojen rakentaminen palvelee rahaston tavoitteiden toteutumista sekä lainvalvontaviranomaisten ja oikeusviranomaisten yhteistyötä. Suomen kansallinen rikosasioiden hallintajärjestelmä on tärkeää saada yhteensopivaksi EU-tason rikosoikeudellisten järjestelmien, kuten CTR (Eurojust's Counter Terrorism Register) kanssa terrorismirikoksiin liittyvien tietojen jakamiseksi. Em. oikeusalan järjestelmät palvelevat koko rikosprosessiketjua, joten IO-toimia voidaan edistää ISF-rahoituksella täydentäen, jos hankkeeseen ei ole mahdollisuutta saada rahoitusta oikeusalan ohjelmasta.

PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos) välistä tiedonvaihtoa ja analyysikyvykkyyttä tulee kehittää ja mm. matkustajatietoyksikkötoimintojen tiedonvaihto ei vastaa täysin matkustajatietorekisterilain vaatimuksia. PTR-viranomaisten matkustajatietotoimintojen sekä mahdollisen liikennemuotoneutraalin matkustajatiedustelun kehittämiseen on lisättävä resursseja. Käytettävissä tulisi olla mm. yksi yhteinen matkustajarekisteritietojen tietokanta/käsittelyjärjestelmä, jolla varmistetaan sekä kansallinen, että EU-laajuinen matkustajarekisteritietojen saaminen liikenteenharjoittajilta mm. API-vaatimukset huomioiden. Matkustajatietojen käsittely on edelleen osin manuaalista ja käytössä on useita erillisiä tietokantoja ja -järjestelmiä. EU-laajuisten tietojärjestelmien tiedot tulisi integroida osaksi matkustajatietojen analyysiä, josta saatavaa tietoa voidaan käyttää päivittäisenä työkaluna viranomaisten yhteisissä operaatioissa, taktisessa ja strategisessa suunnittelussa ja rikostorjuntaprosessin päivittäistyössä.

Analyysikyvykkyuden parantaminen hyödyttää kokonaisrikostorjuntaa, erityisesti paljastavaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Taistelussa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan on selkeä tarve

tehokkaammalle kansainväliselle tiedonvaihdolle. Lasten seksuaalisen hyväksikäyttömateriaalin (CSAM-materiaali, Child Sexual Abuse Material) määrä on jatkuvassa kasvussa. Lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä tuli Suomessa v. 2019 tietoon 1 709, mikä on 24,5 prosenttia enemmän kuin 2018. Vuonna 2018 kansallisen CRIS-järjestelmän kautta lähetetyistä kyselyistä 61 % oli lasten kanssa työskentelyyn tai vapaaehtoisena toimimiseen liittyviä kyselyitä ja Suomeen saapuneista kyselyistä vastaava osuus oli 10 % (65 % ja 21 % v. 2019). Tietojenvaihdon tulee olla nopeaa, rikostorjuntatoimien tehokkaita ja CSAM-järjestelmän käyttöliittymän suoraviivainen ja tehokas. CSAM-järjestelmästä tulee pystyä siirtämään tietoa myös Interpolin, Eurojustin ja Europolin tietokantoihin. Neuvoston päätelmien lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta (12862/2019) toteuttamiseksi rahoitusta käytetään mm. tietotekniikkaan ja tietojärjestelmäkehitykseen, kuten automatisointiin, jonka rinnalla on kehitettävä toimijoiden osaamista koulutuksin.

Kehittämistarpeisiin vastaamiseksi rahasto toteuttaa seuraavia täytäntöönpanotoimia ja mm. seuraavanlaisia toimia:

1 A Turvallisuutta koskevan unionin säännösten yhdenmukainen soveltaminen

- Toteutetaan Schengen-arvioinnin edellyttämät muutokset tietojärjestelmiin ja tietojenvaihtoon liittyen. (75/90 %)
- Kehitetään tietojärjestelmiä, analyysityökaluja sekä laajamittaista yhteistyötä rikostiedustelu- ja analyysitoiminnan tarpeisiin. (75/90 %)

1 B Turvallisuuden kannalta merkityksellisten unionin ja hajautettujen tietojärjestelmien perustaminen, mukauttaminen, ylläpito ja yhteentoimivuus

- Luodaan laaja kansallinen yhteentoimivuus kansainvälisten velvoitteiden toteuttamiseksi laatimalla tieto-, toiminta- ja käyttöoikeusarkkitehtuuri sekä suunnittelemalla tekniset ratkaisut. (90 %)
- Kehitetään kansallisia tieto-, asianhallinta- ja viestinvälitysjärjestelmiä, esim. asetietojärjestelmä, jonka avulla parannetaan mm. aseiden elinkaaren seurantaa ja tietojenvaihtoa sekä eri viranomaisten välillä että kansallisen asetietojärjestelmän (Askel) ja EU:n yhteisten tietojärjestelmien välillä (IMI). (75/90 %)

- Rakennetaan EU-laajuisten tietojärjestelmien yhteentoimivuuteen liittyvät toiminnallisuudet vaiheittain tietoturvasta huolehtien. Toteutetaan tarvittavat prosessimuutokset, ohjeistukset ja koulutus. (75/90 %)

1 C Unionin ja hajautettujen tietojärjestelmien aktiivisen käytön lisääminen

- Luodaan teknologiset ratkaisut, jotka mahdollistavat kansallisen ja kansainvälisen tietoturvallisen tiedonhaun kansallisista ja kansainvälisistä tietolähteestä ja käyttäjäviranomaisesta riippumatta. Esim. SIENA -roll outin käyttömahdollisuuksien laajentamista tutkitaan ja SIENA EU-C tiedonvaihdon vaatimuksia selvitetään. Koulutetaan viranomaiset hyödyntämään tietokantoja tehokkaammin. (75 %)
- Tehostetaan tiedonvaihtoa ja operatiivista yhteistyötä eri maiden, EU- ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa mukaan lukien Prüm-päätöksiin perustuva tietojenvaihto, huomioiden kansainväliset tietoturvaluokitukset. Parannetaan tietosuojaosaamista perusoikeuksien turvaamiseksi. (75 %)

1 D Kansallisten toimenpiteiden tukeminen, mukaan lukien kansallisten tietokantojen yhteenliittäminen ja liittäminen unionin tietokantoihin

- Edistetään digitaalisuutta koko rikosprosessiketjussa, esimerkiksi koulutuksella ja uusien ohjelmien ja laitteistojen hankinnoilla. Tavoitteena on, että tiedon laatu on parantunut digitalisaation edistymisen myötä. (75 %)
- Parannetaan viranomaisten osaamista ja työprosesseja ohjeistuksella ja koulutuksella hyödyntämään tietokantoja ja -järjestelmiä EU-yhteistyön tehostamiseksi tietoturva ja -suoja huomioiden. (75 %)
- Edistetään innovatiivista digitalisaatiota, tekoälyä, tallennusratkaisuja, analyysikyvykkyyttä ja verkkoyhteyksiä viranomaisten toiminnassa laaja-alaisesti. (75 %)
- Kansallisen ja keskitetyn, liikennemuotoneutraalin matkustajatietoyksikön perustamisesta laaditaan selvitykset ja toteutetaan tulokset. (75 %)
- Koulutustoimissa huomioidaan CEPOLin koulutustarpeiden arvioinnissa (STNA) havaitut puutteet ja koordinaatio CEPOLin kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi ja synergioiden lisäämiseksi.

Operatiivinen tuki

Operatiivista tukea käytetään tässä erityistavoitteessa viranomaisten tietojärjestelmien ja tiedonvaihdon parantamiseen turvallisuuden korkean tason varmistamiseksi unionissa. Järjestelmien yhteentoimivuusvaatimukset ja kasvavat matkustaja- ja kyselymäärät lisäävät resurssien tarvetta tietojärjestelmien integraatio-, huolto- ja ylläpitotoimissa. Esimerkiksi SIS-kyselymäärät 2020-luvulla ovat kolminkertaiset vuoteen 2013 verrattuna, jolloin kyselyjen määrä oli noin 38 miljoonaa. Myös rikosrekisterikyselyt ovat lisääntyneet merkittävästi. Operatiivista tukea hyödynnetään tietojenvaihtoa tukevien kansallisten tietojärjestelmien ja -verkkojen ylläpidosta ja käyttötuesta aiheutuviin kuluihin sekä henkilöstömenoihin. Operatiivinen tuki varmistaa ja turvaa erityisesti EU-tason yhteisten järjestelmien ylläpidon ja käytettävyyden. Tuensaaajia ovat poliisi ja IO-toimissa myös oikeusrekisterikeskus.

Tulostavoitteita mm.

- Kansalliset liittymät ja rajapinnat EU-tasolla käytössä olevien yhteisten alustojen ja järjestelmien kanssa on toteutettu IO-roadmapin mukaisesti. Yhteentoimivuudessa ilmenneet jatkokehitystarpeet on toteutettu.
- SIS-järjestelmäkehitystä on viety eteenpäin.
- Viranomaiset on koulutettu EU-laajuisten tietojärjestelmien ja -kantojen tehokkaaseen ja tietoturvalliseen käyttöön.
- Uusia innovatiivisia ratkaisuja on kehitetty esimerkiksi tietomassojen läpikäyntiin ja analysointiin. Tavoitteena on vähentää manuaalista työtä ja nopeuttaa prosesseja.
- Tiedonvaihtoa niin kansallisissa kuin kansainvälisissä yhteyksissä on parannettu ja hallinnollisia prosesseja on tehostettu. Esim. tiedonvaihtoa turvallisuusselvityksistä EU-tasolla on helpotettu.
- Vihjeiden ja tietojen käsittely on automatisoitu eli prosesseissa hyödynnetään koneoppimista, ohjelmistorobotiikkaa ja tekoälyä, mm. matkustajatiedustelussa.
- Kansainvälisen yhteistyön ja tiedonvaihdon verkkokurssit sekä pilottikurssi "Kansainvälisen tiedonvaihdon asiantuntija" poliisilaitoksissa on toteutettu.
- Useita tietojärjestelmien kehityshankkeita on edistetty, erityisesti erilaisten EU-velvoitteiden toimeenpanoon liittyen. Tietojärjestelmän kehitykseen liittyen aseiden tunnistamisen ja jäljittämisen koulutusta on lisätty.

- Matkustajatiedustelun ja matkustajatietoyksikkötoiminnan mahdollisuuksia ja valmiuksia on vahvistettu rikollisuuden, erityisesti vakavan rikollisuuden ja terrorismin paljastamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi hyödyntäen tietojohtoista poliisitoimintaa ja tiivistämällä toimivaltaisten viranomaisten sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä.
- Asetietojärjestelmää on kehitetty toteuttamalla sähköinen rajapinta, jonka kautta ase-elinkeinonharjoittajat tekevät ilmoituksia järjestelmään. Aseiden ja aseiden osien elinkaaren ja sijaintitietojen seuranta on kehitetty reaaliaikaiseksi ja siten luotettavammaksi. Tietojenvaihtoa sekä kansallisesti että EU:n yhteisten asetietojärjestelmien välillä (IMI) on parannettu.
- CSAM:iin liittyvä vihjeiden ja tietojen käsittely ja siirto on automatisoitu. Tavoitteena on pystyä tekemään lasten seksuaalisen hyväksikäytön estämiseen tähtäviä rikosrekisterikyselyitä laajasti muihin EU-jäsenvaltioihin ja pystyä vastaamaan muiden jäsenvaltioiden kasvavaan kyselymäärään.

2.1.2. Indikaattorit

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 4 kohdan e alakohta

Taulukko 1: Tuotosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
O.1.1	Koulutustoimien osanottajien määrä	lukumäärä	8 471	17 457
O.1.2	Asiantuntijakokousten/työpajojen/opintokäyntien määrä	lukumäärä	218	858
O.1.3	Perustettujen/mukautettujen/ylläpidettyjen tieto- ja viestintäteknikkajärjestelmien lukumäärä	lukumäärä	36	82
O.1.4	Hankittujen laitteiden määrä	lukumäärä	548	1 130

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.1.5	Niiden tieto- ja viestintätekniikkajärjestelmien määrä, jotka on saatettu yhteentoimiviksi jäsenvaltioissa/turvallisuuden kannalta merkittävien EU:n ja hajautettujen tietojärjestelmien kanssa/kansainvälisten tietokantojen kanssa	lkm	0	lkm	2021	19	lkm	Poliisihallitus, oikeusrekisterikeskus	
R.1.6	Sellaisten hallinnollisten yksiköiden määrä, jotka ovat hiljattain perustaneet uusia tai mukauttaneet olemassa olevia tiedonvaihtomekanismeja/-menettelyjä/-välineitä/-ohjeita muiden jäsenvaltioiden / EU:n virastojen / kansainvälisten järjestöjen / kolmansien maiden kanssa	lkm	0	lkm	2021	15	lkm	Poliisihallitus	
R.1.7	Niiden osallistujien lukumäärä, jotka pitävät koulutusta hyödyllisenä työssään	lkm	0	lkm	2021	15 711	lkm	Kurssipalaute	

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.1.8	Niiden osallistujien lukumäärä, jotka ilmoittavat kolmen kuukauden kuluttua koulutustoimesta käyttävänsä kyseisessä koulutustoimessa hankittuja taitoja ja osaamista	lkm		lkm	2021	13 965	lkm	Kurssipalaute	

2.1.3. Suunniteltujen varojen (EU) alustava jakautuminen tukitoimityyppien mukaan

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 5 kohta sekä ISF-asetuksen 13 artiklan 12 kohta

Taulukko 3: Alustava jakautuminen

Tukitoimen tyyppi	Koodi	Alustava määrä (Euro)
Toimityyppi	001. Tieto- ja viestintätekniikkajärjestelmät, yhteentoimivuus, tietojen laatu (laitteet pois lukien)	10 345 175,57
Toimityyppi	002. Verkostot, osaamiskeskukset, yhteistyörakenteet, yhteiset toimet ja operaatiot	108 769,37
Toimityyppi	003. Yhteiset tutkintaryhmät tai muut yhteiset operaatiot	0,00
Toimityyppi	004. Asiantuntijoiden lähettäminen	0,00
Toimityyppi	005. Koulutus	543 846,85
Toimityyppi	006. Parhaiden käytäntöjen vaihto, työpajat, konferenssit, tapahtumat, tiedotuskampanjat, viestintätoimet	0,00
Toimityyppi	007. Tutkimukset, pilottihankkeet, riskienarviointi	0,00
Toimityyppi	008. Välineistö	1 087 693,69
Toimityyppi	009. Kulkuneuvot	0,00
Toimityyppi	010. Rakennukset, tilat	0,00
Toimityyppi	011. Tutkimushankkeiden käyttöönotto tai muu seuranta	0,00

2.2. Erityistavoite: 2. Rajat ylittävä yhteistyö

2.2.1. Erityistavoitteen kuvaus

Rajat ylittävän rikollisuuden, esim. ihmiskaupparikollisuuden, tehokas torjunta edellyttää tiivistä kansallista ja kansainvälistä viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja teknologisten ratkaisujen hyödyntämistä. Suomessa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimintaperiaate on laaja moniviranomaisyhteistyö poliisi-, raja-, tulli- ja syyttäväviranomaisten, tarvittaessa myös sosiaali- ja terveystieteiden kesken. Ennalta estävä toiminta on painopisteenä. Lainvalvontaviranomaiset ja muut toimivaltaiset viranomaiset toimivat kansainvälisissä suhteissa aktiivisesti ja systemaattisesti yhteisten kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö perustuu vakiintuneeseen kansallisten kontaktipisteiden (SPOC), poliisin eri yksiköiden ja PTR-viranomaisten väliseen hyvään yhteistyöhön. Kansainvälisen PTR-toiminnan painopiste on lähialueyhteistyössä naapurivaltioiden kanssa, erityisesti Baltian maiden kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamisessa operatiivisella tasolla. Esitutkintaviranomaisten ja syyttäjän yhteistyö Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston Eurojustin kanssa on kasvussa.

Suomi osallistuu aktiivisesti Europolin ja Frontexin laatimien uhka-arvioiden perusteella määriteltyjen ja EU:n Sisäisen Turvallisuuden Pysyvässä Komiteassa (COSI) hyväksytyjen EMPACT-painopisteiden (Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi, European Multidisciplinary Cooperation Platform Against Criminal Threats) operatiivisten suunnitelmien laadintaan ja operaatioihin ja yhteisiin rikoslajikohtaisiin toimintapäiviin (Joint action days JAD). Kaikki EMPACT-operaatiot toteutetaan yhteisesti PTR-viranomaisten toimesta. Suomi johtaa neljän eri operaation (omaisuusrikollisuus, laittoman maahantulon järjestäminen, luottokortti- ja tilausansapetokset) toteutusta ja osallistuu 107 operaatioon 234:stä (2021). Poliisi osallistuu v. 2022 alkavan uuden syklin EMPACTien puitteissa tietoverkkorikollisuuden, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja maksukorttirikollisuuden Operational Action Pointien puitteissa tehtävään yhteistyöhön, mm. rikostiedustelutiedon vaihtamiseen, tutkintaan ja koulutukseen sekä kyberrikollisuuden ennaltaehkäisyn operaatioihin/kampanjoihin. Osallistumista voidaan laajentaa myös muihin teemoihin Europolin kanssa koordinoituna. Poliisi osallistuu EMPACT THB -työssä ja Rajavartiolaitos EMPACT FII -työssä sekä strategiseen että operatiiviseen suunnitteluun ja vastaa niiden operaatioiden toteuttamisesta, joihin Suomi osallistuu. Keskusrikospoliisi osallistuu vuosittain 20-30 kansainväliseen tutkintaryhmään ja operaatioon. Prüm-päätöksen mukaisia yhteisiä temaattisia operaatioita toteutetaan tapauskohtaisesti. Kansallisille EMPACT-toimijoille järjestetään

rahoituskaudella tarvittaessa esim. kyberrikostorjunnan ja tietoverkkorikollisuuden osalta koulutusta ja tilaisuuksia, joissa syvennetään EMPACT-toimintaan ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin liittyvää tietämystä ja lisätään mekanismin vaikuttavuutta. Operaatioiden suunnittelua ja toteutusta koordinoidaan kansallisen koordinaattorin (NEC), Europolin ja EMPACT tukitoiminnon kanssa sekä tarvittavien EU-virastojen kanssa. EMPACT-toiminnan kuluihin pyritään hakemaan ISF-rahoitusta mahdollisimman kattavasti.

Viranomaiset osallistuvat yhteisiin operaatioihin ja tutkintaryhmiin muiden jäsenvaltioiden ja sopimusmaiden kanssa operatiivisen tarpeen mukaan. Kansainväliset operaatiot ja muut yhteiset rikostorjuntatoimet ovat hyvin etukäteen suunniteltuja eikä käytännön esteitä juuri ole. Rahoituskaudella 2014-2020 toteutettiin mm. poliisin johdolla yhteistyössä Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien ja Viron viranomaisten kanssa FINSIU-hanke, jolla edistettiin EU-maiden välistä viranomaisyhteistyötä terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjunnassa harjoittelemalla terrorismiin liittyviä häiriö- ja erityistilanteita. Pohjoismainen poliisiyhteistyö sallii myös suorat kontaktit paikallispoliisista pohjoismaisiin vastapuoliin. Toisinaan haasteita ilmenee käytettävissä olevissa resursseissa ja yhteydenpitokanavien valinnassa ja käytössä. Rahoitusta voidaan käyttää mm. yhteisiin viranomaisharjoituksiin, jotka koskevat esim. hybrdivaikuttamista, terrorismin torjuntaan liittyviä häiriö- tai erityistilanteita tai muita laajoja operatiivisia tilanteita, ja joilla parannetaan rajat ylittävää operatiivista yhteistyötä muun muassa menetelmien valinnassa, tiedonvaihdossa, käytännön operatiivisessa toiminnassa, tilannejohtamisessa, sekä välineiden ja kaluston ja yhteiskäytössä. Tiedon välittymisen varmistaminen on olennaista uhrien auttamisessa rajat ylittävissä tapauksissa. Lainvalvonta- ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välistä monialaista operatiivista yhteistyötä tulee edelleen tehostaa kehittämällä ja käyttämällä uusia yhteistyö- ja tiedonvaihtomenetelmiä ja tukeutumalla uusiin teknologisiin sovelluksiin ja välineisiin.

Tietoverkkorikollisuus ja tietoverkkoja hyväksikäyttäen tehtävien rikosten torjunta edellyttää tiivistä kansainvälistä ja usein monenvälistä yhteistyötä, mutta myös kansallisen yhteistyön tehostamista. Suomi on osallistunut Europolin puitteissa toimivan kyberrikostorjunnan operatiivisen yhteistyöryhmän J-CAT:in toimintaan lähettämällä yhdyshenkilön tukemaan kyberrikostutkintaa. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on osallistunut European Cybercrime Training and Education Groupin (ECTEG) kehitystoimintaan. Europoliin pyritään ISF-tuella lähettämään asiantuntijoita lyhytaikaisiin jaksoihin.

Rajat ylittävän rikollisuuden, mm. ympäristö- ja huumerikollisuuden ja muun kansainvälisen rikollisuuden torjuntaan ja tutkintaan liittyviin operaatioihin osallistuminen on tärkeää, koska alan erikoisosaamista on vähän. Ympäristörikollisuus on tunnustettu sekä Europolin että Eurojustin

toiminnassa yhdeksi prioriteeteista. Se on kasvava vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden muoto, joka on maailmanlaajuisesti rikoshyödyltään merkittävää ja on lisääntymässä myös Suomessa. Ympäristörikollisuus jää usein piilorikollisuudeksi. Tieto on hajautunutta, ongelma ulottuu monen viranomaisen tai valtion toimialueelle ja resurssit ja osaaminen ovat rajallisia. Lailliseen toimintaan kytkeytyneen jäterikollisuuden lisäksi uhanalaisten lajien kauppa ja elintarvikeketjuun liittyvä rikollisuus ovat merkittäviä ympäristörikollisuuden muotoja. Ympäristörikostorjunnasta on laadittu kansallinen strategia (2021-2026) ja toimenpideohjelma (2021-2022). ISF-tuella voidaan esim. järjestää kohdennettua ympäristörikosaiheista koulutusta, tiivistää osallistumista kansainvälisiin ympäristörikostorjunnan operaatioihin ja verkostoihin, hyödyntää muiden maiden parhaita käytäntöjä ja lisätä tiedonvaihtoa. Tavoitteena on, että ympäristörikosten osalta on olemassa toimivat koordinaatio- ja yhteistyömallit niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kehittämistarpeisiin vastaamiseksi rahasto toteuttaa seuraavia täytäntöönpanotoimia ja mm. seuraavanlaisia toimia:

2 A Kahteen tai useampaan jäsenvaltioon liittyvien lainvalvontaoperaatioiden lisääminen

- Osallistutaan yhteisiin tutkintaryhmiin, operaatioihin ja harjoituksiin. Edistetään ja toteutetaan yhteistyötä sekä kansallisten että kansainvälisten viranomaisten kanssa esim. tunnistettuihin uhka-alueisiin liittyvien rikostiedustelu- ja valvontaoperaatioiden avulla. Tavoitteena on tutkintaryhmien toiminnan ja varustelun hyvä taso ja yhteispartioinnin sekä välittömän takaa-ajon, peitetoimintana suoritettavan tarkkailun ja muiden operatiivisten yhteistyömekanismien käytön ja osaamisen lisääminen painottaen erityisesti valtioiden rajat ylittäviä operaatioita. (75/90 %)
- Osallistutaan erikoisosaamista vaativiin yhteisoperaatioihin ja tiedonvaihtoon esimerkiksi verkkorikollisuuden ja ympäristörikollisuuden sektoreilla. (75/90 %)
- Jatketaan aktiivista osallistumista EMPACT-painopisteiden toimintapäiviin ja operaatioihin. (90 %)

2 B Viranomaisten ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden välisen koordinoinnin parantaminen ja yhteistyön lisääminen sekä jäsenvaltioiden sisällä että niiden välillä

- Kehitetään lainvalvontaviranomaisten, muiden toimivaltaisten viranomaisten ja muiden toimijoiden välisiä koordinaatio- ja yhteistyömalleja sekä Suomessa että muiden maiden

kanssa. Ylläpidetään ja lisätään kansallisten toimijoiden tietoisuutta EMPACT-mekanismista. (75/90 %)

- Otetaan käyttöön uusia yhteistyö- ja tiedonvaihtomenetelmiä ja teknologisia sovelluksia ja välineitä, esimerkiksi, automaattiset rekisterikilpien tunnistustekniikat ja käytettävissä olevien tietokantojen yhteiset hakuliittymät rajat ylittävän rikollisen toiminnan paljastamiseksi ml. hybrdivaikuttaminen. Tavoitteena on saavuttaa suorituskyky, jolla poliisi pystyy tarvittaessa hoitamaan lakisäätteiset tehtävänsä viivytyksettä sekä hälytysluonteisissa että ennalta tiedossa olevissa tilanteissa. (75 %)
- Tiedon ja datan siirtoa lainvalvonta- ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välillä parannetaan ja työprosesseja yhtenäistetään niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Tavoitteena on varmistaa tiedon oikea-aikainen käytettävyys rikollisuuden torjunnassa ja tehostaa tietomassojen käytettävyttä viranomaisten yhteisissä operaatioissa. (75/90 %)
- Ylläpidetään Suomen osallistumista kansainvälisiin verkostoihin hyvien käytäntöjen vaihtamiseksi. (75 %)
- Koulutetaan viranomaisia ja sidosryhmiä niin verkossa tapahtuvan tiedonhankinnan kuin muun analyysi- ja tutkintatoiminnan osalta esimerkiksi ympäristö- ja huumerikosten tutkintaan. (75 %)

2 C Virastojen välisen yhteistyön parantaminen unionin tasolla jäsenvaltioiden kesken ja jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien unionin toimielinten ja laitosten välillä sekä kansallisella tasolla jäsenvaltion viranomaisten välillä

- Lähetetään yhteyshenkilöitä kansainvälisiin yhteistyöelimiin kuten Europoliin. (75 %)
- Otetaan käyttöön uusia yhteistyö- ja tiedonvaihtomenetelmiä kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistoiminnassa. (75 %)

Koulutustoimissa huomioidaan CEPOLin koulutustarpeiden arvioinnissa (STNA) havaitut puutteet ja koordinaatio CEPOLin kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi ja synergioiden lisäämiseksi.

Operatiivinen tuki

Operatiivista tukea käytetään tässä erityistavoitteessa yhteisiin operaatioihin osallistumiseen turvallisuuden korkean tason varmistamiseksi unionissa. Operatiivisella tuella katetaan operaatioiden, tutkintaryhmien ja harjoitusten henkilöstömenoja ja niissä tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa. Operatiivinen tuki varmistaa rahaston tavoitteiden

saavuttamista. Viranomaisilla ei itsellään ole esimerkiksi teknisten välineiden huolto-osaamista, joka voidaan ostaa palveluna. Välineiden jatkuva ylläpito on edellytys tehokkaalle operatiiviselle toiminnalle. Henkilöstökulujen kattaminen operatiivisella tuella lisää mahdollisuuksia esimerkiksi harjoitusten järjestämiseen. Tuensaaja on poliisi.

Tulostavoitteita mm:

- Poliisi ja muut lainvalvontaviranomaiset ovat osallistuneet aktiivisesti EMPACT-painopisteiden operatiivisten suunnitelmien laadintaan ja operaatioihin ja yhteisiin rikoslajikohtaisiin toimintapäiviin sekä vuosittain 20-30 kansainväliseen tutkintaryhmään ja operaatioon.
- Kyvykyys osallistua erilaisiin operatiivisen viranomaistoiminnan ml. rikostorjunnan operaatioihin ja harjoituksiin on hyvällä tasolla.
- Uusia yhteistyömenetelmiä ja -malleja on toteutettu niin kansallisessa kuin kansainvälisessä yhteistyössä. Monipuolisia yhteistyö- ja tiedonvaihdon menetelmiä ja teknologisia sovelluksia ja välineitä on kokeiltu ja otettu käyttöön.
- Kansainvälisissä ja kansallisissa yhteistyösuhteissa on toimittu aktiivisesti järjestämällä koulutuksia ja osallistamalla niihin.
- Yhteyshenkilöitä on lähetetty kansainvälisiin yhteistyöelimiin.
- Kansainväliset operaatiot ovat kansallisesti koordinoituja ja jäsenvaltioiden yhteisiä ja muiden toimijoiden kanssa toteutettavia lainvalvontaoperaatioita on lisätty.

2.2.2. Indikaattorit

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 4 kohdan e alakohta

Taulukko 1: Tuotosindikaattorit

Tunnus	Indicator	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
O.2.1	Rajat ylittävien operaatioiden määrä	lukumäärä	5	14
O.2.1.1	joista yhteisten tutkimusryhmien määrä	lukumäärä	2	4
O.2.1.2	joista EU:n toimintapoliittiseen sykliin/EMPACTiin kuuluvien operatiivisten toimien määrä	lukumäärä	1	2
O.2.2	Asiantuntijakokousten/työpajojen/opintokäyntien/yhteisten harjoitusten määrä	lukumäärä	13	42
O.2.3	Hankittujen laitteiden määrä	lukumäärä	10	30
O.2.4	Rajat ylittäviä operaatioita varten hankittujen kulkuneuvojen lukumäärä	lukumäärä	1	2

Taulukko 2: Tulosindikaattorit

Tunnus	Indikaattorit	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.2.5	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä jäädytettyjen varojen arvioitu arvo	euroa	0	euroa	2021	0	euroa	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.6.1	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – kannabis	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.6.2	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – opioidit, mukaan lukien heroini	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.6.3	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – kokaiini	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.

Tunnus	Indikaattorit	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.2.6.4	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – synteettiset huumausaineet, mukaan lukien amfetamiinityypiset stimulantit (mukaan lukien amfetamiini ja metamfetamiini) ja MDMA	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.6.5	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – uudet psykoaktiiviset aineet	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.6.6	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen laittomien huumausaineiden määrä – muut laittomat huumausaineet	kg	0	kg	2021	0	kg	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.7.1	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen aseiden määrä – sota-aseet: sarjatuliaseet ja raskaat ampuma-aseet (panssarin-torjunta-aseet, raketinheittimet, kranaatinheittimet jne.)	lkm	0	lkm	2021	0	lkm	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.

Tunnus	Indikaattorit	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.2.7.2	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen aseiden määrä asetyypeittäin – muut lyhyet ampuma-aseet: revolverit ja pistoolit (mukaan lukien kunnialaukuksiin käytettävät aseet ja ääniaseet)	lkm	0	lkm	2021	0	lkm	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.7.3	Rajat ylittävien operaatioiden yhteydessä takavarikoitujen aseiden määrä asetyypeittäin – muut pitkät ampuma-aseet: kiväärit ja haulikot (mukaan lukien kunnialaukuksiin käytettävät aseet ja ääniaseet)	lkm	0	lkm	2021	0	lkm	Poliisihallitus	Tavoite määritellään operaation alkaessa.
R.2.8	Sellaisten hallinnollisten yksikköjen määrä, jotka ovat hiljattain kehittäneet/mukauttaneet olemassa olevia mekanismeja/menettelyjä/välineitä/ohjeita muiden jäsenvaltioiden / EU:n virastojen / kansainvälisten järjestöjen /kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä varten	lkm	0	lkm	2021	15	lkm	Poliisihallitus	

Tunnus	Indikaattorit	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.2.9	Rajat ylittäviin operaatioihin osallistuneiden henkilöiden määrä	lkm	0	lkm	2021	420	lkm	Keskusrikos-poliisi	
R.2.10	Niiden Schengen-arviointeihin perustuvien suositusten määrä, joita on käsitelty	lkm	0	lkm	2021	100	pro-sentti-osuus	Schengen- arviointi-raportti	Kaikki tähän mennessä annetut toteutettu. Päivitetään, kun tulee uusia suosituksia

Taulukko 3: Alustava jakautuminen

Tukitoimen tyyppi	Koodi	Alustava määrä (euroa)
Toimityyppi	001. Tieto- ja viestintäteknikkajärjestelmät, yhteentoimivuus, tietojen laatu (laitteet pois lukien)	349 443,18
Toimityyppi	002. Verkotot, osaamiskeskukset, yhteistyörakenteet, yhteiset toimet ja operaatiot	174 721,59
Toimityyppi	003. Yhteiset tutkintaryhmät tai muut yhteiset operaatiot	1 247 360,22
Toimityyppi	004. Asiantuntijoiden lähettäminen	349 443,18
Toimityyppi	005. Koulutus	104 832,95
Toimityyppi	006. Parhaiden käytäntöjen vaihto, työpajat, konferenssit, tapahtumat, tiedotuskampanjat, viestintätoimet	0,00
Toimityyppi	007. Tutkimukset, pilottihankkeet, riskienarviointi	0,00
Toimityyppi	008. Välineistö	1 327 884,08
Toimityyppi	009. Kulkuneuvot	244 610,23
Toimityyppi	010. Rakennukset, tilat	0,00
Toimityyppi	011. Tutkimushankkeiden käyttöönotto tai muu seuranta	0,00

2.3. Erityistavoite: 3. Rikollisuuden ehkäiseminen ja torjunta

2.3.1. Erityistavoitteen kuvaus

Suomen sisäistä turvallisuutta haastavat mm. eriarvoisuuden lisääntyminen, polarisoituminen, syrjäytyminen, viharikokset, maalittaminen, ihmisten liikkuvuuteen liittyvät turvallisuusnäkökulmat, julkisen talouden ongelmat ja ääriliikkeet. Mm. huumausaine-, terrorismi- ja kyberuhkien taustalla on usein järjestäytyntä, kansainvälistä rikollisuutta. Rikostutinnan taktisia ja teknisiä menetelmiä on kehitettävä. Rikollisten uusien toimintatapojen ja salattujen kommunikaatioväylien takia viranomaiset tarvitsevat moderneja välineitä, tietoteknisiä ratkaisuja ja uutta osaamista sekä pääsyn digimaailman tietoon ja sähköiseen todistusaineistoon. Tekoälyn, kuten luonnollisen kielen, äänen tai kuvan prosessointiin kehityt koneoppimismenetelmät ja ohjelmistorobotiikan käytön

laajentaminen ovat tärkeitä tavoitteita. ISF-tuella tiedon louhintaa, analyysimenetelmiä, -osaamista ja -työkaluja kehitetään, jotta fyysisen ja virtuaalisen ympäristön muutoksista pystytään tunnistamaan turvallisuutta uhkaavia ilmiöitä. Suomalainen teknisen rikostutkinnan koulutusjärjestelmä on integroitu eurooppalaisiin lainvalvonnan, turvallisuuden, oikeusjärjestelmän ja forensiikan koulutus- ja asiantuntijaorganisaatioihin, mikä varmistaa parhaiden käytäntöjen jakamisen ja asiantuntijakouluttajien vaihdon. Koulutusjärjestelmää kehitetään uusiutuvan teknologian osaamisen varmistamiseksi.

Huumausaineiden käytön lisääntyminen ja yhä nuorempien ajautuminen huumausaineiden käyttäjiksi lisää monenlaista oheisrikollisuutta. Huumausainerikoksia kirjattiin 2019 n. 32 300 ja 2020 jo 36 900, mikä osoittaa yli 10 % kasvua. Huumausainerikollisuudessa hyödynnetään yhä enemmän tietoverkkoja. Suunnitelmallisen tiedonvaihdon ja analyysitoiminnan kehittäminen ISF-tuella on tärkeää kohteiden tunnistamiseksi ja paljastavan toiminnan resurssien suuntaamiseksi haitallisimpiin kohteisiin. Kansainvälinen tiedonvaihto on keskeistä rikollisuuden luonteesta johtuen ja erityisesti siksi, että valtaosa Suomessa käytettävistä huumausaineista tuodaan maahan.

Nopea digitalisaatiokehitys ja kyberrikollisuuden sekä hybrdivaikuttamisen muuttuvat ilmiöt haastavat lainvalvontaviranomaisten digitaaliset taidot. Kyberrikostorjunnan asiantuntijatehtäviin ei ole riittävää peruskoulutusta. Pimeässä verkossa tapahtuvan rikollisuuden paljastamisessa on puutteita osaamisen lisäksi teknologiassa ja resursseissa. Kyberrikostapahtumien toistaminen ja mallintaminen ei tällä hetkellä ole mahdollista. Puutteellinen kyky tilastoida kyberrikoksia ja -ympäristöjä hyödyntäviä rikoksia on huomioitu Suomen maa-arviossa 2018. Osaamista on viime vuosina kehitetty luomalla mm. kyberrikostorjunnan täydennyskoulutusohjelma digitaalisen forensiikan, taktisen rikostutkinnan ja internet-tiedonhankinnan osaamisen kehittämiseksi.

Kyberrikostutkinnassa ja verkkotiedustelussa kehitetään ja käytetään sellaista tekniikkaa ja taktiikkaa, joka hyödyttää kaikkea rikostorjunnan toimintaa. Esim. kyvykyys mobiiliforensiikassa vaikuttaa laajasti rikosten selvittämiseen. Uutta teknologiaa on otettava käyttöön koko maassa ja varmistettava esim. haltuun otettujen mobiililaitteiden käsittely yhteneväisesti. Rikosvastuun toteutuminen läpi koko rikosprosessiketjun tulee varmistaa (virtuaalisen todistusaineiston käsittely, tallentaminen, säilytys). Kyberrikostorjunta ja -tutkinta edellyttää rahastotukea uuteen teknologiaan, välineistöön, koulutukseen ja yhteistoimintaan. Horisontti-ohjelman kyberturvallisuushankkeiden tuloksia voidaan jalkauttaa ISF-tuella.

ISF-P-rahoituksella on toteutettu hankkeita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja kehitetty toimintamalleja virtuaalivaluuttojen käyttöön liittyen. ISF-tuella jatketaan hallinnollisen

rikostorjunnan kehitystyötä tiivistäen tiedonvaihtoa ja käytänteiden jakamista viranomaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin, kuten finanssialan ja elinkeinoelämän kesken järjestäytyneen rikollisuuden rikoshyötyjen konfiskoinnissa ja rikosvastuun toteutumisessa mm. rahanpesun ja petosrikollisuuden torjumiseksi. Myös viranomaisten analyysityötä, teknisiä ratkaisuja ja välineitä parannetaan.

Terrorismin uhka on kasvanut Suomessa (n. 390 kohdehenkilöä 2020) ja tilannekuva on muuttunut. Yksittäiset toimijat ovat suurin uhka. Poliisilla on päävastuu terrorismintorjunnasta, mutta torjunta perustuu yhteistyöhön. Rajavartiolaitos tukee poliisia erityishenkilöstöllä ja -kalustolla, puolustusvoimat, tulli ja muut toimijat omilla toimialoillaan. Viranomaisten vaste- ja suorituskykyä terroritekojen estämisessä, keskeyttämisessä, tutkinnassa ja rahoituksen torjunnassa kehitetään koulutuksilla ja hankkimalla välineistöä ja kalustoa, yhteistyöllä ja hyödyntämällä digitalisaatiota. ISF-P -tuella on hankittu suojavälineitä ja pimeätoimintakykyä, mutta varuste- ja kalustopuutteita on edelleen. Terrorismintorjuntakyvyn kehittämiseen on akuutti tarve, esim. ilmailuliikenteeseen liittyen. Terroristisessa tarkoituksessa hyödynnettävien tavaroiden ja aineiden tunnistamista tulee parantaa.

Väkivaltaisen ekstremismin torjunnan erityisenä haasteena ovat haavoittuvassa asemassa olevat sekä vaikeasti tavoitettavat yksilöt ja ryhmät, joiden arvioidaan olevan radikalisoituneita tai vaarassa radikalisoitua. Perheiden, erityisesti nuorten, tukemisella, vertaisverkostoilla ja lähipiirillä on suuri rooli väkivallan ja ekstremismin ehkäisyssä. EU:n terrorismin vastaisen toimintaohjelman mukaisesti keskeistä on juurisyihin puuttuminen, viranomaisten ja kansalaistoiminnan yhteistoimintamallien kehittäminen, ennalta estämiseen osallistuvien järjestöjen tukeminen ja koulutus. Terroristisella verkkosivustollä arvioidaan olevan merkittävä vaikutus radikalisoitumiseen. Terroristisen sisällön poistamiseksi ja paikallisen osaamisen kehittämiseksi tulee jakaa hyviä käytäntöjä ja kehittää tiedonvaihtoa, uusia menetelmiä ja käytännön interventioita. Viranomaiset, järjestökenttä ja muut toimijat ovat yhdessä luoneet toimintamalleja, joiden tavoitteena on estää erityisesti nuorten rekrytoitumista vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden vaikutuspiiriin, auttaa rikollisjengeistä irtautumista ja tukea ulkomailta palaavia vierastaistelijoita. Haasteena on Exit-toiminnan vakiinnuttaminen ja resursointi. Exit-toimintaa tulee kehittää edelleen rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja torjuntakeinoksi rikollisen elämäntavan ja rikoskierteen eri vaiheisiin, myös rikosoikeudellisten prosessien ja seuraamusten aikana. Keskeiset kehittämistarpeet on huomioitu mm. kansallisessa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmassa 2019–2023.

Suomalainen korruptio ei ole näkyvää korruptiota tai lahjontaa, vaan rakenteellista, vaikeasti havaittavaa ja ilmenee usein elinkeinoelämän ja viranomaistoiminnan rajapinnassa. Riskialueina

pidetään rakennusalaa, julkisia hankintoja ja tarjouskilpailuja, yhdyskuntasuunnittelua, poliittista päätöksentekoa sekä puolue- ja vaalirahoitusta. Haasteena on alhainen korruptiotietoisuus. Kokonaiskuvan saaminen korruptiorikoksista ja ilmenemismuodoista on vaikeaa. Yhteistyötä sekä tietoisuutta korruptiosta ja sen torjunnasta tulee lisätä ja panna täytäntöön kansainväliset velvoitteet sekä 2021 valmistuneen Suomen ensimmäisen korruption vastaisen strategian linjaukset. EU:n ilmoittajien suojelundirektiivi edellyttää ilmoituskanavien perustamista ja ilmoittajien tehokasta suojelua, mikä toteutetaan tiedotuksella, koulutuksella, neuvonnalla ja oikeusavulla valtion, kuntien ja yksityisen sektorin organisaatioille. Korruptiotapausten paljastamiseen ja tutkintaan panostetaan ISF-tuella kehittämällä analyysimenetelmiä, -osaamista, työkaluja ja rikostilastointia.

Rikosten uhrien oikeuksien toteutumisessa on puutteita tiedonsaannissa, lähestymiskieltojen valvonnassa, suojelutarpeen arvioinnissa, ohjaamisessa tukipalveluihin, oikeudellisen avustajan hankkimisessa, tulkkauksessa, tilastoinnissa sekä erityistarpeiden huomioon ottamisessa koko rikosprosessissa, viranomaisten tiloissa ja oikeudenkäynneissä. Uhrien tiedonsaantia ja tarpeet huomioivia käytäntöjä rikosprosessissa on kehitettävä, erityisesti terrorismin uhrien ja heidän läheistensä tuki- ja tietotarpeita. Uhrien avustamista ja suojelua on parannettava myös tietojärjestelmiä, sähköisiä välineitä ja teknisiä turvalaitteita kehittämällä. Erityisen haasteellista on haavoittuvassa asemassa olevien, kuten ihmiskaupan, lähisuhdeväkivallan, ulkomaalaistaustaisten ja paperittomien henkilöiden erityistarpeiden tunnistaminen. Tukipalveluja voidaan parantaa ISF-tuella osana valmiussuunnittelua ottamalla järjestötoimijat mukaan suunnitteluun ja harjoituksiin. Rikosten uhrien yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää viranomaisten palveluita ja uhrin yksilöllisen tilanteen huomioiminen on turvattava.

Suomella ei ole tunnistamis- ja ohjausmekanismia (NRM) ihmiskaupan tunnistamiseen ja avun piiriin ohjaamiseen. Ihmiskauppa vaatii toimia yhteiskunnan eri sektoreilla. Poliisi on kirjannut viimeisten 5 vuoden aikana vuodessa keskimäärin 64 rikosilmoitusta ihmiskaupasta ja 6 törkeästä ihmiskaupasta. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiakasmäärä on kasvussa. Järjestelmän piirissä oli 361 henkilöä v. 2018, 521 v. 2019 ja 704 v. 2020. Seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneita on ohjattu auttamisjärjestelmään vähän. Järjestelmään ohjautuu kasvavassa määrin pakkoavioliiton uhreja sekä lapsia ja nuoria. Yksi ihmiskaupan muoto, jota Suomessa ei juuri tunnisteta, on hyväksikäyttö rikollisessa toiminnassa ja/tai kerjäämiseen pakottaminen. Työvoiman hyväksikäyttöön erityisesti ravintola-, siivous- ja rakennusaloilla sekä maataloudessa liittyvää ihmiskauppaa, joka linkittyy tiiviisti harmaaseen talouteen ja talousrikollisuuteen, tunnistetaan eniten. Julkisten hankintojen vastuullisuutta on parannettava (asianmukaiset kilpailutukset) ja viranomaisten keinoja puuttua väärinkäyttöksiin ja jakaa vihjetietoa on vahvistettava. Innovatiivisia

menettelyjä ja paikallisiin olosuhteisiin sopivia toimintamalleja tulee kehittää. ISF-tuella voidaan esim. järjestää viranomaisille koulutusta ja tuottaa koulutusmateriaalia. Tiedon tallentamista ja keruuta on vakioitava ihmiskaupan muotojen erittelemiseksi ja tapausten etenemisen seuraamiseksi rikosoikeusjärjestelmässä. Tiedonvaihto hyvistä käytännöistä ja operatiivinen yhteistyö eri maiden ja erityisesti Europolin kanssa tulee olla tehokasta. Kansallisen ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimeenpanossa hyödynnetään soveltuvin osin ISF-tukea.

CBRNE-tilanteet ovat monialaisia, joko tahattomia tai rikollisen toiminnan aiheuttamia. CBRNE-erityistilanteissa vaadittavan osaamisen, tiedon ja kaluston taso vaihtelee eri toimijoilla. Suomi ei yllä EU CBRN Action Plan -ohjelmassa edellytettyihin havainnointisuorituskykyihin. Havainnointilaiteskanta on puutteellinen ja kannan jakautuminen epätasainen. Vaarallisten näytteiden taltiointi- ja siirtämissuorituskyvyissä on puutteita. Tavoitteena on yhdenmukaisempi ja tasalaatuisempi osaaminen ja laitekanta koko maassa. Toimijoille (viranomaiset, kolmas ja yksityinen sektori) on järjestettävä CBRNE-yhteisharjoittelua.

CER-direktiivin toimeenpanosta aiheutuvia kansallisia toimia voidaan soveltuvin osin rahoittaa ISF-rahastosta. Yksi varautumisen kehittämiskohteista on kriittisen infrastruktuurin suojaaminen, mm. viranomaisten julkiset tilat. Erilaisiin suuronnettomuus- ja häiriötilanteisiin (esim. globaaleissa tietojärjestelmissä) ja uusiin uhkiin varautuminen on yhä keskeisempää. Tiedonvaihtoa ja yhteistyötä on tiivistettävä, mm. kehittämällä yhteisiä riskianalyysityökaluja ja lisäämällä harjoituksia viranomaisten, kolmannen sektorin ja yksityisten toimijoiden kesken. Varusteiden ja kaluston tulee olla nopeasti käytettävissä. Oikean tilannearvion tekeminen on keskeistä. Miehittämättömän ilmailun vastatoimintaa, suojavyöhykkeiden muodostamista sekä väestön ja ympäristön ennalta ehkäisevää suojaamista mm. joukkotuhoaineilta on kehitettävä. Varautumisen em. osa-alueita toteutetaan ISF-tuella.

Kehittämistarpeisiin vastaamiseksi rahasto toteuttaa seuraavia täytäntöönpanotoimia ja mm. seuraavanlaisia toimia:

3 A Koulutus, harjoitukset ja parhaiden käytäntöjen jakaminen

- Toteutetaan koulutuksia esim. radikalisoitumiseen, ihmiskauppaan, kyberrikostorjuntaan ja CBRNE-tilanteisiin liittyen. Tavoitteena on mm. luoda maan eri osiin osaamista ja yhtenäistää menettelyt. (75/90 %)
- Viranomaisten ja korkeakoulujen koulutusyhteistyötä vahvistetaan, osallistutaan koulutuksiin ja yhteistyöryhmiin. (75/90 %)

- PolAMK osallistuu vaihto-ohjelmiin ja yhteisharjoituksiin. Suomi jatkaa aktiivisena CEPOLin jäsenenä ja järjestää 1–3 aktiviteettia/v. (75/90 %)
- Kehitetään kansallista johtamis- ja analyysikyvykkyyttä erityistilanteissa. (75/90 %)

3 B Voimavarojen ja tietämyksen yhdistäminen

- Syvennetään yhteistyötä, käytänteiden jakamista ja tiedonvaihtoa, laajennetaan toimivien mallien käyttöä ja kehitetään uusia, mm. huumerikollisuuden, korruption, väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin tunnistamisen, ehkäisemisen ja varhaisen vaiheen puuttumisen kehittämiseksi ja terroristisen propagandan torjumiseksi. Tavoitteena on kohdentaa ennalta estävää ja operatiivista toimintaa ja resursseja, ja tunnistaa kyberympäristön mahdollisuudet ja haasteet. (75/90 %)
- Viranomaisten ja yksityisen sektorin tietojenvaihtoa vahvistetaan, esim. rahanpesussa ja petosrikollisuudessa. (75/90 %)
- Uusia toimintamuotoja rikoshyödyn poisottamisen kohdentamiseksi kehitetään. (75 %)
- Toteutetaan toimia pohjautuen EU-asetukseen verkossa levitettävän terroristisen sisällön estämisestä (640/2018). (75/90 %)

3 C Toimenpiteiden kehittäminen todistajien, väärinkäytösten paljastajien ja rikoksen uhrien tukemiseksi

- Parannetaan rikosten uhrien tukea, suojelua ja tiedonsaantia. Huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevien erityistarpeet. Kehitetään toimintamalleja ja yhteistyötä viranomaisten, yksityisen sektorin ja järjestöjen välillä. Tavoitteena on syventää osaamista uhrien tunnistamisessa, avun piiriin ohjaamisessa, rikollisen toiminnan paljastamisessa ja tutkinnassa sekä syyttämässä. (75 %)
- Järjestetään tiedotusta, neuvontaa, koulutusta ja oikeusapua ilmoittajan suojaan liittyen. (75 %)

3 D Varusteiden, koulutusvälineiden ja muun turvallisuusinfrastruktuurin päivittäminen

- Rikostorjunnan ja -tutkinnan teknologiaa ja välineistöä uudistetaan. Tavoitteena on, että rikostorjuntaviranomaiset hyödyntävät uusia teknologioita kattavasti. (75/90 %)
- Hankitaan viranomaisille moderneja teknisiä välineitä ja tietoteknisiä ratkaisuja sekä erityiskalustoa. (75/90 %)
- Hankitaan suojavälineitä ja varusteita operatiivisen toiminnan ensivasteen tehtäviin. (75/90 %)

- Kehitetään UAS-toimintaa (75/90 %)

3 E Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen

- Järjestetään testaus-, kehittämis-, koulutus- ja harjoitustoimintaa, myös kansainvälisesti, ja hankitaan välineistöä kriittisten infrastruktuurien suojaamiseksi huomioiden uudet uhat. Tavoitteena on erilaisiin CBRNE-tilanteisiin varautunut yhteiskunta, joka kestää häiriöt ja toimii yhteistyössä vaikuttavasti, ketterästi ja riskitietoisesti. (90 %)
- Turvallisuusviranomaisten julkisten tilojen omasuojaa parannetaan. (90 %)

Koulutustoimissa huomioidaan CEPOLin koulutustarpeiden arvioinnissa (STNA) havaitut puutteet ja koordinaatio CEPOLin kanssa synergioiden lisäämiseksi.

Operatiivinen tuki

Operatiivista tukea käytetään rajat ylittävän vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden ennalta estämisessä, paljastamisessa ja tutkimisessa tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoon sekä henkilöstömenoihin. Tuensaaja on poliisi.

Tulostavoitteita mm:

- Koulutuksia on järjestetty liittyen esim. tekniseen tutkintaan, kyberrikollisuuteen, radikalisoitumiseen, CBRNE-toimintaan, ihmiskauppaan, uhrien suojelutarpeen arviointiin jne. Myös osaamista huumeiden tunnistamisessa on lisätty.
- Rikostutkinnan, esim. kyber-, laitteita, ohjelmistoja ja osaamista on yhdenmukaistettu ja ajantasaistettu. Kyberrikosten ja häiriö- ja suuronnettomuustilanteiden hallintaan on kehitetty uusia menetelmiä ja tiedonvaihdon välineitä.
- Innovatiivisia menettelyjä ja uusia teknologioita on otettu käyttöön, kuten analyysityökaluja ja tiedonkeruumalleja, esim. uhkaavien ilmiöiden ja huolta aiheuttavien henkilöiden tunnistamiseksi.
- Kykyä tunnistaa ja torjua uusia uhkia on parannettu esim. kyberympäristössä ja CBRNE-uhkiin liittyen. Miehittämättömiin ilma-aluksiin liittyviä vastatoimia on edistetty. Kriittisten infrastruktuurien osalta on kehitetty yhteistyötä ja osaamista, riskinarviointia, järjestetty harjoituksia ja parannettu tilojen suojausta.
- Yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa on parannettu mm. kyberrikollisuuden ehkäisemisessä, rahanpesun ja korruption paljastamisessa ja kriittisten infrastruktuurien suojaamisen osalta. Korruptiorikosten tilannekuvatoiminto on muodostettu.

- Tiedotusta on lisätty liittyen esim. ilmoittajan suojaan, vihapuheen ja terroristisen propagandan torjumiseen ja rikosten uhreille.
- Paikallisia toimintamalleja ja ennaltaehkäiseviä toimintapolitiikkoja on kehitetty ja pilotoitu eri toimijoiden yhteistyöllä, esim. radikalisoitumiseen puuttumiseksi.
- Kansallinen ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausjärjestelmä (NRM) on valmisteltu. Malli palvelupoluksi on määritelty. Yhteistoimintamallia harmaan talouden ja työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi on pilotoitu. Osaamista on syvennetty uhrien tunnistamisessa, avun piiriin ohjaamisessa, auttamisessa, rikollisen toiminnan paljastamisessa, tutkinnassa ja syyttämässä.
- Ajanmukaisia laitteita, kalustoa, suojavarusteita ja tekniikkaa on hankittu, esim. terrorismintorjuntaan ja kyberrikostutkintaan, dekontaminaatioon ja ympäristön suojaamiseen. CBRNE-suorituskyvyt on päivitetty.
- Rikosten uhrien ja todistajien tukea on parannettu.

2.3.2. Indikaattorit

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 4 kohdan e alakohta

Taulukko 1: Tuotosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
O.3.1	Koulutustoimiin osallistujien määrä	lukumäärä	4 435	10 670
O.3.2	Vaihto-ohjelmien/työpajojen/opintokäyntien määrä	lukumäärä	129	376
O.3.3	Hankittujen laitteiden määrä	lukumäärä	226	416
O.3.4	Hankittujen kulkuneuvojen määrä	lukumäärä	13	18
O.3.5	Rakennettujen/hankittujen/parannettujen infrastruktuurien/turvallisuuden kannalta merkityksellisten laitosten/välineiden/mekanismien määrä	lukumäärä	1	4
O.3.6	Rikollisuuden ehkäisemiseen tähtäävien hankkeiden lukumäärä	lukumäärä	23	70
O.3.7	Rikoksen uhreja avustavien hankkeiden lukumäärä	lukumäärä	4	12
O.3.8	Avustettujen rikosten uhrien määrä	lukumäärä	30	80

Taulukko 2: Tulosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.3.9	Radikalisoitumisen ehkäisemiseksi kehitettyjen/jatkettujen aloitteiden määrä	lkm	0	lkm	2021	10	lkm	Toteutuneet hankkeet	
R.3.10	Todistajien ja väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi/ tukemiseksi kehitettyjen/ laajennettujen aloitteiden lukumäärä	lkm	0	lkm	2021	3	lkm	Poliisihallitus ja oikeus-ministeriö	
R.3.11	Niiden kriittisten infrastruktuurien / julkisten tilojen määrä, joissa on uudet/mukautetut valmiudet turvallisuusriskien varalta	lkm	0	lkm	2021	48	lkm	Toteutuneet hankkeet	
R.3.12	Niiden osallistujien lukumäärä, jotka pitävät koulutustoimea hyödyllisenä työssään	lkm	0	osuus	2021	9670	lkm	Arvio sanallisen kurssi-palautteen perusteella. Poliisi-ammatti-korkeakoulu, oikeus-ministeriö ja sisä-ministeriön pelastus-osasto	

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtöarvon mittayksikkö	Viitevuosi tai -vuodet	Tavoite (2029)	Tavoitteen mittayksikkö	Tietolähde	Huomautukset
R.3.13	Niiden osallistujien lukumäärä, jotka ilmoittavat kolmen kuukauden kuluttua koulutustoimen päättymisestä, että he käyttävät kyseisessä koulutustoimessa hankittuja taitoja ja osaamista	lkm	0	osuus	2021	8536	lukumäärä	Arvio kurssi-palautteen perusteella. Poliisi-ammatti-korkeakoulu, oikeus-ministeriö ja sisä-ministeriön pelastus-osasto	

2.3.3. Suunniteltujen varojen (EU) alustava jakautuminen tukitoimityyppien mukaan

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 5 kohta sekä ISF-asetuksen 13 artiklan 12 kohta

Taulukko 3: Alustava jakautuminen

Tukitoimen tyyppi	Koodi	Alustava määrä (euroa)
Toimityyppi	001. Tieto- ja viestintätekniikkajärjestelmät, yhteentoimivuus, tietojen laatu (laitteet pois lukien)	2 181 602,78
Toimityyppi	002. Verkostot, osaamiskeskukset, yhteistyörakenteet, yhteiset toimet ja operaatiot	2 278 155,98
Toimityyppi	003. Yhteiset tutkintaryhmät tai muut yhteiset operaatiot	167 815,60
Toimityyppi	004. Asiantuntijoiden lähettäminen	0,00
Toimityyppi	005. Koulutus	2 051 079,53
Toimityyppi	006. Parhaiden käytäntöjen vaihto, työpajat, konferenssit, tapahtumat, tiedotuskampanjat, viestintätoimet	1 342 524,79
Toimityyppi	007. Tutkimukset, pilottihankkeet, riskienarviointi	335 631,20
Toimityyppi	008. Välineistö	7 604 318,14
Toimityyppi	009. Kulkuneuvot	839 077,99
Toimityyppi	010. Rakennukset, tilat	1 678 155,98
Toimityyppi	011. Tutkimushankkeiden käyttöönotto tai muu seuranta	167 815,60

2.4. Tekninen apu: TA.36(5). Tekninen apu – kiinteä määrä (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan 5 kohta)

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan f alakohta, 36 artiklan 5 kohta sekä 37 ja 95 artikla

2.4.1. Kuvaus

Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan mukainen tekninen apu

Teknisellä avulla katetaan rahastojen toimeenpanoon liittyviä kustannuksia. Suurin kustannuserä tulee olemaan hallintoviranomaisen henkilöstökustannukset. Teknisellä avulla katetaan myös tarkastusviranomaisen henkilöstökustannuksia. Ohjelmakaudella 2021-2027 tullaan sisäasioiden rahastoille rakentamaan oma sähköinen tietojärjestelmä, josta aiheutuvat merkittävät kustannukset katetaan teknisellä avulla. Muita teknisellä avulla katettavia kustannuksia ovat hallintoviranomaisen koulutus- ja matkakustannukset, viestintäkustannukset, hakijoille ja tuen saajille järjestettävien koulutus- ja muiden tilaisuuksien kustannukset sekä muut toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset. Ohjelmakauden 2014-2020 päättymiseen liittyviä kustannuksia, kuten loppuarvioinnin kustannukset, voidaan kattaa ohjelmakauden 2021-2027 teknisellä avulla yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen nojalla, jonka mukaan toimet voivat koskea myös edellistä tai seuraavaa rahoituskehystä. Tällöin myös seuraavan ohjelmakauden valmisteluun liittyviä kustannuksia voidaan kattaa ohjelmakauden 2021-2027 teknisellä avulla.

Kun sisäasioiden rahastoilla on yhteinen toimivaltainen hallintoviranomainen, voidaan rahastojen teknisen avun määrärahat yhdistää. Hallintoviranomainen päättää kalenterivuositain teknisen avun käyttöä koskevasta suunnitelmasta ja seuraa teknisen avun kokonaiskäyttöä. Hallintoviranomainen kuulee seurantakomiteaa teknisen avun käyttöä koskevasta suunnitelmasta ja antaa seurantakomitealle vuosittain katsauksen teknisen avun käytöstä.

Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 37 artiklan mukainen tekninen apu

Toimet toteutetaan tarvittaessa 36 artiklan teknisen avun puitteissa.

2.4.2. Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 37 artiklan mukaisen teknisen avun alustava jakautuminen

Taulukko 4: Alustava jakautuminen

Tukitoimen tyyppi	Koodi	Alustava määrä (euroa)
Tukitoimen ala	034. Tiedotus ja viestintä	37 945,51
Tukitoimen ala	035. Valmistelu, toteutus, seuranta ja valvonta	1 980 729,00
Tukitoimen ala	036. Arviointi ja selvitykset, tiedonkeruu	22 767,00
Tukitoimen ala	037. Valmiuksien kehittäminen	30 356,00

3. Rahoitussuunnitelma

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan g alakohta

3.1. Määrärahat vuosittain

Taulukko 5: Määrärahat vuosittain

Määrä- rahojen tyyppi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Alku- peräiset määrä- rahat	0,00	5 042 980,00	7 547 943,00	7 365 300,00	6 348 725,00	5 400 343,00	4 896 465,00	36 601 756,00
Väli- arviointi								
Temaattinen väline – työ- ohjelma I								
Temaattinen väline – työ- ohjelma II								
Temaattinen väline – työ- ohjelma III								
Siirto (jäsen- valtioon)								
Siirto (jäsen- valtiosta)								
Yhteensä	0,00	5 042 980,00	7 547 943,00	7 365 300,00	6 348 725,00	5 400 343,00	4 896 465,00	36 601 756,00

3.2. Määrärahat yhteensä

Taulukko 6: Kokonaismäärärahat rahastoittain ja kansallinen osuus

Erityistavoite (ET)	Toimen tyyppi	Unionin tuen laskentaperusta (tuki yhteensä tai julkinen tuki)	Unionin rahoitusosuus (a)	Kansallinen rahoitusosuus (b) = (c) + (d)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, julkinen (c)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, yksityinen (d)	Yhteensä (e)=(a)+(b)	Yhteis-rahoitusosuus (f)=(a)/(e)
Tiedonvaihdon parantaminen	Säännölliset toimenpiteet	Yhteensä	5 982 315,31	1 994 105,10	1 994 105,10	0,00	7 976 420,41	75,00%
Tiedonvaihdon parantaminen	Liitteen IV toimet	Yhteensä	4 894 621,62	543 846,85	543 846,85	0,00	5 438 468,47	90,00%
Tiedonvaihdon parantaminen	Operatiivinen tuki	Yhteensä	1 208 548,55	0,00	0,00	0,00	1 208 548,55	100,00%
Yhteensä Tiedonvaihdon parantaminen			12 085 485,48	2 537 951,95	2 537 951,95	0,00	14 623 437,43	82,64%
Rajat ylittävä yhteistyö	Säännölliset toimenpiteet	Yhteensä	3 022 683,51	1 007 561,17	1 007 561,17	0,00	4 030 244,68	75,00%
Rajat ylittävä yhteistyö	Liitteen IV toimet	Yhteensä	471 748,29	52 416,48	52 416,48	0,00	524 164,77	90,00%

Erityistavoite (ET)	Toimen tyyppi	Unionin tuen laskentaperusta (tuki yhteensä tai julkinen tuki)	Unionin rahoitusosuus (a)	Kansallinen rahoitusosuus (b) = (c) + (d)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, julkinen (c)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, yksityinen (d)	Yhteensä (e)=(a)+(b)	Yhteis-rahoitusosuus (f)=(a)/(e)
Rajat ylittävä yhteistyö	Operatiivinen tuki	Yhteensä	303 863,63	0,00	0,00	0,00	303 863,63	100,00%
Yhteensä Rajat ylittävä yhteistyö			3 798 295,43	1 059 977,65	1 059 977,65	0,00	4 858 273,08	78,06%
Valmiuksien vahvistaminen	Säännölliset toimenpiteet	Yhteensä	11 962 723,08	3 987 574,36	3 587 574,36	400 000,00	15 950 297,44	75,00%
Valmiuksien vahvistaminen	Liitteen IV toimet	Yhteensä	4 818 836,75	535 426,31	485 426,31	50 000,00	5 354 263,05	90,00%
Valmiuksien vahvistaminen	Operatiivinen tuki	Yhteensä	1 864 617,76	0,00	0,00	0,00	1 864 617,76	100,00%
Yhteensä Valmiuksien vahvistaminen			18 646 177,58	4 523 000,67	4 073 000,67	450 000,00	23 169 178,26	81,85%

Erityistavoite (ET)	Toimen tyyppi	Unionin tuen laskentaperusta (tuki yhteensä tai julkinen tuki)	Unionin rahoitusosuus (a)	Kansallinen rahoitusosuus (b) = (c) + (d)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, julkinen (c)	Kansallisen rahoitusosuuden ohjeellinen jakautuminen, yksityinen (d)	Yhteensä (e)=(a)+(b)	Yhteis-rahoitusosuus (f)=(a)/(e)
Tekninen apu – kiinteä määrä (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan 5 kohta)			2 071 797,51				2 071 797,51	100,00%
Kokonaissumma			36 601 756,00	8 120 930,27	7 670 930,27	450 000,00	44 722 685,75	82,58%

3.3. Siirrot

Yhteistyössä hallinnoitavien rahastojen väliset siirrot

Siirtoja ei ole.

Siirrot välineisiin, joita hallinnoidaan suoraan tai välillisesti

Siirtoja ei ole.

4. Mahdollistavat edellytykset

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan i alakohta

Taulukko 9: Horisontaaliset mahdollistavat edellytykset

Mahdollistava edellytys: 1. Julkisten hankintamarkkinoiden tehokkaat seurantamekanismit

Mahdollistavan edellytyksen täytyminen: kyllä.

Kriteerit	Perusteiden täyttyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Käytössä on seurantamekanismeja, jotka kattavat kaikki julkiset hankinnat ja niiden tekemisen rahastojen puitteissa unionin hankintalainsäädännön mukaisesti. Kyseiseen vaatimukseen sisältyvät:</p> <p>Peruste1. järjestelyt, joilla varmistetaan tehokkaiden ja luotettavien tietojen kerääminen yhteen unionin kynnysarvot ylittäviä julkisia hankintoja koskevista menettelyistä direktiivin 2014/24/EU 83 ja 84 artiklassa ja direktiivin 2014/25/EU 99 ja 100 artiklassa säädettyjen raportointivelvollisuuksien mukaisesti</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)</p> <p>Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011)</p> <p>Hilma (hankintailmoitukset)</p> <p>Hankintakalenteri</p> <p>Julkisten hankintojen neuvontayksikkö</p> <p>Komission hankintoja koskevat ohjeet C(2019) 3452 final</p> <p>Hallintoviranomaisen opas.</p>	<p>EU:n julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö on saatettu voimaan.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) vastaa julkisten hankintojen säätelystä. TEM:n ja Kuntaliiton yhteistyönä on kehitetty julkisten hankintojen neuvontayksikkö.</p> <p>TEM vastaa myös julkisten hankintojen ilmoituskanavasta HILMA:sta.</p> <p>Hankintalain mukaisten hankintayksiköiden tulee ilmoittaa Hilmassa tulevista sekä kansallisen että EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoistaan, käynnissä olevista kilpailutuksistaan ja jo päättyneiden kilpailutusten tuloksista.</p> <p>Hankinnat.fi-verkkopalvelu tukee kuntasektorin julkisten hankintojen neuvontayksikön työtä.</p> <p>Hankintakalenteri on avoin viestintäpalvelu, jossa on julkisen sektorin uusimpia hankintapäätöksiä, ostopaikkaluetteloita sekä tietoa tulevista hankinnoista. Julkisissa organisaatioissa on osana taloussääntöä omat hankintaohjeet.</p> <p>Hallintoviranomainen on saanut ohjelmakaudella 2014-2020 koulutusta julkisten hankintojen säännöistä ja soveltamisesta. Tätä jatketaan kaudella 2021-2027.</p> <p>Hankintamenettelyt tarkastetaan hakemusten käsittelyn yhteydessä ja niitä käsitellään hankkeille järjestettävissä koulutuksissa.</p>

Kriteerit	Perusteiden täyttyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Peruste 2. järjestelyt, joilla varmistetaan, että tiedot kattavat ainakin seuraavat seikat:</p> <p>a) kilpailun laatu ja intensiteetti: voittajien nimet, alustavien tarjoajien määrä ja sopimuksen arvo</p> <p>b) tiedot lopullisesta hinnasta sopimuksen tekemisen jälkeen ja pk-yritysten osallistumisesta suorina tarjoajina, jos tällaiset tiedot ovat saatavilla kansallisista järjestelmistä</p>	Kyllä	<p>Hilma (hankintailmoitukset)</p> <p>Hankintakalenteri</p> <p>Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)</p>	<p>Vaadittavat tiedot löytyvät kansallisista järjestelmistä.</p> <p>Voittaneiden tarjoajien nimet: Hankintakalenteri</p> <p>Alkuperäisten tarjoajien määrä ja valittujen tarjoajien määrä: Hankintakalenterin kautta hankintapäätöksellä.</p> <p>Sopimuksen arvo: HILMA</p> <p>Hankintakalenterissa julkaistavassa hankintapäätöksessä julkaistaan sopimushinta, mikäli se on julkinen (liikesalaisuuden piirissä olevaa tietoa ei julkaista). Jos sopimushinta ei ole julkinen, hinta näkyy päätöksen liiteasiakirjoissa, jotka ovat aina julkisia vain asianosaisille (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), 6§, 9§, 10§, 11§).</p> <p>Tieto pk-yritysten osallistumisesta suorina tarjoajina: HILMA ja Hankintakalenterin hankintapäätöksellä.</p>

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Peruste 3. järjestelyt, joilla varmistetaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten suorittama tietojen seuranta ja analysointi direktiivin 2014/24/EU 83 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2014/25/EU 99 artiklan 2 kohdan mukaisesti</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Kilpailu- ja kuluttajavirasto</p> <p>Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) ns. hankintalaki</p> <p>Hallintolaki</p>	<p>Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) valvoo hankintalain (1397/2016) 139 §:n nojalla julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista. Valvonta kohdistuu hankintayksiköiden toimintaan. Jokainen, joka katsoo hankintayksikön menetelleen hankintalain vastaisesti, voi tehdä KKV:lle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi.</p> <p>KKV:n valvonta täydentää hankintalain mukaista muutoksenhakumenettelyä.</p>

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Peruste 4. järjestelyt analyysitulosten saattamiseksi yleisön saataville direktiivin 2014/24/EU 83 artiklan 3 kohdan ja direktiivin 2014/25/EU 99 artiklan 3 kohdan mukaisesti</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)</p> <p>Julkisten hankintojen valvonnan tulosten raportointi</p>	<p>KKV laatii vuosittaisen raportin hankintalain 144 §:n mukaista valvontaa koskevasta toiminnastaan.</p> <p>KKV:n julkisella verkkosivustolla on näkyvissä raportit julkisten hankintojen valvonnan tuloksista.</p> <p>KKV:n viimeisin raportti 1.6.2021 koskien vuotta 2020 (KKV/648/14.00.60/2021).</p> <p>Hankintalain 172 §:n mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) vastaa seurantaraportin toimittamisesta komissiolle joka kolmas vuosi, TEM vastaa myös tietojen luovuttamisesta muiden jäsenvaltioiden viranomaisille. Hankintayksiköiden ja muiden viranomaisten on lain mukaan pyynnöstä toimitettava TEM:lle tarvittavat tiedot. Hankintayksiköillä on hankintalain 171 § mukaisesti oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta välttämättömät tiedot harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolon selvittämiseksi.</p>

<p>Peruste 5. järjestelyt sen varmistamiseksi, että kaikki tiedot epäilystä tarjouskeinottelusta ilmoitetaan toimivaltaisille kansallisille elimille direktiivin 2014/24/EU 83 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2014/25/EU 99 artiklan 2 kohdan mukaisesti.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)</p> <p>Kilpailulaki (948/2011)</p> <p>Tietoa ja ohjeita, kartellit</p> <p>Julkisten hankintojen valvonta, vihjepalvelu</p> <p>Korruption vastainen strategia</p> <p>Vireillä olevat hankinta-asiat markkinaoikeudessa</p>	<p>Järjestelyt: EU:n julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö on saatettu voimaan.</p> <p>Hankintalakia (1397/2016) sovelletaan kaikkiin kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittäviin julkisiin hankintoihin.</p> <p>KKV vastaa hankintalain 139 § mukaisesti lain noudattamisen valvonnasta (perusteessa 2 kuvatun mukaisesti) ja siitä että luovuttaa tiedot salassapitosäännösten estämättä hankintalain 143 §:n mukaisesti kansallisille viranomaisille.</p> <p>KKV raportoi julkisella verkkosivustolla vuosittain hankintalain valvontaa koskevasta toiminnastaan hankintalain 144 §:n mukaisesti.</p> <p>KKV voi esittää seuraamusten määräämistä hankintayksikölle markkinaoikeudessa.</p> <p>Markkinaoikeus ylläpitää ja julkaisee päivittäin hankintalain 148 §:n 3 momentin mukaista luetteloa markkinaoikeudessa vireille tulleista hankinta-asioista.</p> <p>KKV valvoo taloudellisen kilpailun turvaavan Kilpailulain (948/2011) noudattamista. KKV ohjeistaa ja tiedottaa tarjouskeinottelusta ja kartelleista.</p> <p>KKV:n verkkosivuilla voi antaa vihjeen hankintoihin liittyvästä rikkomusepäilystä.</p> <p>KKV:n sivuilla on ohjeistusta kartelleista.</p>
---	--------------	---	---

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
			Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen korruptionvastaisesta strategiasta ja sitä tukevasta toimenpideohjelmasta vuosille 2021-2023, jossa hankinnat ovat erityisenä painopisteenä.

Mahdollistava edellytys: 3. Perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen ja täytäntöönpano

Mahdollistavan edellytyksen täytyminen: kyllä.

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Käytössä on tehokkaat mekanismit, joilla varmistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', noudattaminen ja joihin sisältyvät seuraavat:</p> <p>Peruste 1. järjestelyt, joilla varmistetaan, että rahastoista tuetuissa ohjelmissa ja niiden täytäntöönpanossa noudatetaan asiaankuuluvia perusoikeuskirjan määräyksiä</p>	Kyllä	<p>EU:n perusoikeuskirja (PDF)</p> <p>Komission tiedonanto: Ohjeet Euroopan Unionin perusoikeuskirjan noudattamiseksi Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) täytäntöönpanon yhteydessä</p> <p>Suomen perustuslaki (731/1999)</p> <p>Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)</p> <p>Tasa-arvolaki (609/1986)</p> <p>Perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen Suomessa - koottuja havaintoja vuodelta 2019 (yhdistysavain.fi)</p>	<p>Suomen valtiosääntö ja perustuslaki (731/1999) turvaavat ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilönvapauden ja oikeudet sekä turvaa yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden.</p> <p>Suomen kansallinen ihmisoikeusinstituutio (NHRI) muodostuu ihmisoikeuskeskuksesta (IOK), ihmisoikeusvaltuuskunnasta ja oikeusasiamiehestä. IOK on kutsuttu pysyväksi asiantuntijaksi ohjelman seurantakomiteaan, jonka asiantuntemusta hallintoviranomainen käyttää ao. kysymyksissä. STM vastaa tasa-arvopolitiikasta, tasa-arvovaltuutettu valvoo lain noudattamista ja tasa-arvoasiain neuvottelukunta edistää sukupuolten tasa-arvoa.</p> <p>Hallintoviranomainen huomioi EU:n perusoikeusasiakirjan säännökset ohjelman valmistelussa, hankehakemuksen kysymyksissä ja erityisissä valintaperusteissa. Perusoikeusasiakirjan vaatimukset on huomioitu HVO:n ja tarkastusviranomaisen työssä esim. tarkistuslistoissa hankkeiden valintaa, loppuraportteja ja viranomaisten tekemiä varmuuksia koskien ja varmistuen, ettei perusoikeus-asiakirjan vastaisia toimia rahoiteta ohjelmasta. Tietosuoja huomioidaan toimeenpanossa.</p>

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
Peruste 2. järjestelyt, jotka koskevat raportointia seurantakomitealle tapauksista, joissa rahastoista tuetuissa toimissa ei ole noudatettu perusoikeuskirjaa, ja perusoikeuskirjaa koskevista valituksista, jotka on toimitettu 69 artiklan 7 kohdan mukaisia järjestelyjä noudattaen.	Kyllä		<p>Tiedot hallintoviranomainen saa hankkeiden käsittelyprosessista, johon sisältyvät perusoikeusasiakirjaa koskevat tarkistuslistat hankkeiden valintaa, loppuraporteissa esitettyjä hanketoteumia, varmennuksia ja tarkastuksia koskien. HVO tarkistaa vuosittain seurantakomiteaa varten tiedot kanteluista ja oikeusluokkauksista oikeusasiamieheltä ja yhdenvertaisuusvaltuutetulta ja varmennus- ja tarkastushavainnot eli poikkeamien lukumäärän, mitä perusoikeuksia loukkaukset koskevat, mihin korjaavin toimenpiteisiin on ryhdytty ja miten tapauksia tullaan ennaltaehkäisemään. Hallintoviranomainen keskustelee poikkeamista IOK:n kanssa ennen niiden käsittelyä ja esittelee poikkeamat seurantakomitealle. Hallintoviranomainen raportoi myös ao. kanteluista tai valituksista. Poikkeamien käsittelyssä noudatetaan kansallista lainsäädäntöä.</p> <p>Hallintoviranomainen kuvaa raportointijärjestelyt seurantakomitealle ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksessa.</p>

Mahdollistava edellytys: 4. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpano ja soveltaminen neuvoston päätöksen 2010/48/EY mukaisesti

Mahdollistavan edellytyksen täytyminen: kyllä.

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
Peruste 1. tavoitteet, joihin sisältyy mittavissa olevia alataavoitteita, tietojenkeruu ja seurantamekanismit	Kyllä	YK:n vammaisten henkilöiden oikeudet, yleissopimus Kansallinen toimintaohje 2018–2019 Seurantaraportti: YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma (2018–2019) Kansallisen toimintaohjeen valmistelu 2020 YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma 2020–2023 Sosiaalihuoltolaki Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta (VANE)	<p>Vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanosta vastaavat ulkoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja kansalaisjärjestöt.</p> <p>Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta (VANE) laatii toimintaohjelman, jossa määritellään vammaisyleissopimuksen edistämisen kansalliset tavoitteet, keinot ja seuranta.</p> <p>Täytäntöönpanosta raportoidaan vammaisten henkilöiden oikeuksien komitealle. Uusi toimintaohjelma vuosille 2020-2023 on hyväksytty 9.12.2020.</p> <p>YK:n vammaisten oikeuksien komitean hyväksytyä suosituksia, ulkoministeriö tiedottaa suosituksista jakaen ne viranomaisille, ihmisoikeuskeskukselle sekä kansalaisjärjestöille. Ministeriöt vastaavat suositusten täytäntöönpanosta hallinnonaloillaan. Ministeriöt laativat indikaattoreita, joiden kautta toimenpiteiden toteutumista seurataan. Toimintaohjelman toteutumisen seurannasta vastaa vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE yhteistyössä muiden vastuutahojen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Jatkossa nelivuotisella ohjelman toimintakaudella seuranta ja raportointi tehdään sekä puolivälissä että ohjelman lopussa.</p>

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Peruste 2: järjestelyt, joilla varmistetaan, että saavutettavuuspolitiikka, lainsäädäntö ja standardit otetaan asianmukaisesti huomioon ohjelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)</p> <p>Yhdenvertaisuusvaltuutettu</p> <p>Sosiaalihuoltolaki</p>	<p>Hallintoviranomainen noudattaa vammaisten oikeuksia koskevia säännöksiä ohjelman valintaperusteissa ja sisällyttää vammaisten oikeuksia koskevat varmistukset tarkistuslistoihin. Vammaisten oikeudet ovat hankepäästösten vakiomuotoisia ehtoja.</p> <p>HVO sisällyttää vammaisten oikeuksia koskevat varmistukset tarkistuslistoihin.</p> <p>Hakijoille suunnattavassa ohjeistuksessa neuvotaan huomioimaan saavutettavuus.</p> <p>HVO:n koulutussuunnitelma vammaisyleissopimuksen toimeenpanosta laaditaan ja toteutetaan yhteistyössä VANEn asiantuntijoiden kanssa.</p> <p>Hallintoviranomaisen koulutussuunnitelma vammaisyleissopimuksen toimeenpanosta sisältää hankehakemuksiin, valintaprosessiin, seurantoihin sekä toteutukseen liittyvät koulutukset ja samalla tuetaan vammaisten kohderyhmälle syntyvää hanketoimintaa. Verkkosivuille tulee tietopaketti hankehakijoille.</p> <p>Vammaisyleissopimuksen artiklan 9 ja 21 säännöksiä noudatetaan viranomaistoiminnassa. Lainsäädäntö esteettömyydestä ja saavutettavuudesta velvoittaa hallintoviranomaista.</p> <p>Hallintoviranomainen sisällyttää avustuksensaajien koulutuksiin vammaisten oikeuksia koskevat ehdot.</p>

Kriteerit	Perusteiden täytyminen	Viittaukset asiaa koskeviin asiakirjoihin	Perustelut
<p>Peruste 2a: Raportointijärjestelyt seurantakomitealle tapauksista, joissa rahastoista tuetuissa toimissa ei ole noudatettu vammaisyleissopimusta, sekä vammaisyleissopimusta koskevista valituksista, jotka on toimitettu yleisasetuksen 63 artiklan 6 kohdan järjestelyjä noudattaen.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Eduskunnan oikeusasiamies toteuttaa vammaisopimuksen täytäntöönpanon suojelua lakisääteisessä valvontatehtävässään. Vammaisten henkilöiden oikeudet.</p> <p>Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisut</p> <p>Vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea (CRPD-komitea)</p> <p>Ihmisoikeuskeskus: Vammaisten henkilöiden oikeudet</p>	<p>Hallintoviranomainen laatii tarkistuslistat koskien hankkeiden valintaa, hanketoteumaa sekä paikan päällä tehtäviä varmuuksia ja tarkastuksia.</p> <p>Hallintoviranomainen saa tietoa vammaisyleissopimuksen noudattamisesta hankkeiden seurannan kautta ja oikeusasiamiehen ratkaisuista. Vammaisyleissopimuksen olennaisten säännösten noudattamista koskevat varmistukset sisällytetään hallintoviranomaisen tarkistuslistoihin.</p> <p>Hallintoviranomainen tarkistaa vuosittain seurantakomiteaa varten tiedot kanteluista ja oikeusloukkauksista oikeusasiamieheltä ja yhdenvertaisuusvaltuutetulta ja varmuus- ja tarkastushavainnoista. Hallintoviranomainen tarkistaa poikkeamien lukumäärän, mitä perusoikeuksia loukkaukset koskevat, mihin korjaavin toimenpiteisiin on ryhdytty ja miten tapauksia ennaltaehkäistään ja raportoi niistä seurantakomitealle. Yksittäinen henkilö tai ryhmä voi tehdä valituksen vammaisten henkilöiden oikeuksien komitealle (CRPD) kokemastaan yleissopimuksen oikeuksien loukkauksesta. Hallintoviranomainen saa tiedot valituksista IOKlta.</p>

5. Ohjelmaviranomaiset

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan k alakohta sekä 71 ja 84 artikla

Taulukko 10: Ohjelmaviranomaiset

Ohjelmasta vastaava viranomainen	Laitoksen nimi	Yhteystahon nimi	Asema	Sähköposti
Hallintoviranomainen	Sisäministeriö	Laura Yli-Vakkuri	ylijohtaja	laura.yli-vakkuri@govsec.fi
Tarkastus-viranomainen	Valtiovarainministeriö	Kari Rouvinen	tarkastusneuvos	kari.rouvinen@gov.fi
Elin, joka ottaa vastaan komission suorittamia maksuja	Sisäministeriö	Laura Yli-Vakkuri	ylijohtaja	laura.yli-vakkuri@govsec.fi

6. Kumppanuus

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan h alakohta

Kumppanuusrakenteet ohjelmatyössä

Kumppaneiden sitouttaminen rahasto-ohjelmien valmisteluun aloitettiin syksyllä 2019, jolloin toteutettiin kysely kuluvan kauden sisäasioiden rahastojen kansallisesta toimeenpanosta. Kyselyssä kysyttiin tulevaa rahoituskautta varten mielipiteitä toimeenpanosuunnitelman tietosisällön riittävydestä, tukikelpoisuussäännöistä, hakemuksen ja raportoinnin rakenteesta ja erilaisten kustannusmallien toimivuudesta.

Ohjelman valmistelua varten perustettiin sisäasioiden rahastojen yhteinen työryhmä, jossa on edustajia ministeriöistä ja muista viranomaisista, jotka toimivat nykyisten ISF- ja AMIF-rahastojen toimialoilla. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista, koska ISF-, AMIF- ja BMVI-rahastojen tavoitteet risteävät useissa kohdin ja monet tuensaajat hyödyntävät kahta tai jopa kaikkia rahastoja. Työryhmässä ovat olleet edustettuina valtioneuvostotasolta sisäisestä turvallisuudesta vastaavan sisäministeriön maahanmuutto-, poliisi-, rajavartio- ja pelastusosastot, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Virastoista ja muista keskeisistä sidosryhmistä mukana ovat maahanmuuttovirasto, Rajavartiolaitos, Tulli ja Poliisihallitus, Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO), Suomen Kuntaliitto, Valtakunnansyyttäjän toimisto ja Rikosseuraamuslaitos. Ahvenanmaan maakunnan hallitusta pyydettiin erikseen lausumaan sitä koskevista asioista.

Ohjelman valmistelutyöhön kutsuttiin rahoitustarpeiden kartoitusvaiheessa työryhmän lisäksi seuraavia sidosryhmiä: Kriisinhallintakeskus (CMC Finland), Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus (Hybrid CoE), Keskusrikospoliisi, poliisilaitokset, Poliisiammattikorkeakoulu, Suojelupoliisi (SUPO), Suomen Pelastusalan Keskusliitto, (SPEK), pelastuslaitokset, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitto (SAK), Opetushallitus, suurimmat kaupungit, Rikosuhripäivystys, Suomen Punainen Risti (SPR), Diakonissalaitos, Kirkon ulkomaanapu, Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI, Suomen Pakolaisapu, Nuorten Muslimien Foorumi ry, Pelastakaa Lapset ry, IOM.

Työryhmän työskentelyn lisäksi sisäministeriö on järjestänyt valmistelua tukevia ja koordinoivia työkokouksia sisäministeriön poliisi-, pelastus- ja hallinto- ja kehittämisosastojen, Poliisihallituksen, Tullin, Maahanmuuttoviraston sekä oikeusministeriön ja joidenkin järjestöjen kanssa. Lisäksi sisäministeriö järjesti kuulemistilaisuuden.

Kumppanit ovat mukana komission delegoidun asetuksen (EU) n:o 240/2014 mukaisesti valmistelussa, joka kohdistuu mm. tarpeiden analysointiin ja yksilöintiin, painopistealueiden määrittelyyn, rahoitukseen jakamiseen ja indikaattorien määrittelyyn.

Kumppanuusperiaate valmistelussa

Sisäasioiden rahastojen valmistelua ohjaa sekä suomalainen hallintoperinne, joka korostaa kuulemista, että sisäasioiden rahastoja säättävä lainsäädäntö, jossa on määritelty kumppaneiden osallistumisesta ohjelmien valmisteluun ja toteutukseen. Rahastoa koskevassa laissa todetaan, että ohjelmia valmistellaan yhteistyössä. Sisäasioiden verkkosivuilla on tiedotettu aktiivisesti ohjelman valmistelusta.

Alue- ja paikallistason huomioimiseksi valmistelussa kumppanuusperiaatetta on toteutettu sidosryhmätilaisuuksien, kuulemis- ja keskustelutilaisuuksien kautta.

Valmistelun aikana ohjelmavalmistelun työryhmää laajennettiin kutsumalla valmistelutyöhön muita sidosryhmiä sekä järjestämällä ohjelmavalmistelun perehdytystilaisuuksia, joiden avulla oli tarkoitus kerätä eri toimijoiden näkemyksiä ja lisäyksiä valmisteluryhmän laatimiin keskeisiin toimintaympäristön haasteisiin sekä ohjata sidosryhmiä antamaan näkemyksiään. Ohjelman valmisteluprosessissa on ollut mukana yhdenvertaisuuden asiantuntijoita.

Ohjelman julkinen lausuntokierros järjestettiin suomenkielisenä 6.-27.5.2021 ja ruotsinkielisenä 28.5.-18.6.2021. Lausuntopyyntö kohdistettiin erillisellä kirjeellä 107 organisaatiolle, mm. ministeriöille, ELY-keskuksille, valikoiduille eri kokoisille ja eri alueita edustaville kunnille sekä toimialan kannalta relevanteille järjestöille. Jakelussa olevien tahojen lisäksi muillakin tahoilla oli mahdollisuus lausua ohjelmaluonnoksista rahastojen verkkosivuilla julkaistun lausuntopyynnön kautta. Lisäksi lausuntokierroksesta ilmoitettiin sosiaalisessa mediassa ja ministeriön internet-sivuilla. Ohjelmasta jätettiin yhteensä 28 lausuntoa. Ohjelmaa muokattiin kuulemisten perusteella ja lausunnoissa esitettyjä huomioita kootaan myös ohjelmaa täydentävään toimeenpanosuunnitelmaan.

Kumppanuusperiaate ohjelman toteutuksessa

Ohjelman toteutuksen kannalta oleelliset viranomaiset, järjestöt ja muut sidosryhmät, mm. koulutusorganisaatiot, osallistuvat ohjelman toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin seurantakomiteatyöskentelyssä. Ohjelman seurantakomitean työskentelyllä tuetaan vahvasti kumppanuusperiaatteen toteutumista ja se tuo lisäarvoa ohjelmatyöhön. Seurantakomitea tukee ohjelmien yhteensovittamista muiden ohjelmien ja strategioiden kanssa. Seurantakomiteassa on

sisäministeriön ja valtiovarainministeriön edustajia sekä edustaja seuraavista tahoista: Ahvenanmaan maakuntahallitus, oikeus- ja valtiovarainministeriöt, sisäministeriön osastot, Poliisihallitus, suojelupoliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Maahanmuuttovirasto, Kuntaliitto, Kyberturvallisuuskeskus, pelastuslaitokset sekä keskeisten rikosten uhreja tukevien järjestöjen, konfliktien ehkäisyä edistävien järjestöjen sekä pelastusalan järjestöjen edustaja. Lisäksi Ihmisoikeuskeskuksen edustaja on seurantakomiteassa pysyvänä asiantuntijana.

Ohjelman toimeenpanoa on tarkoitus toteuttaa vuosittain päivitettävän toimeenpanosuunnitelman avulla. Toimeenpanosuunnitelmassa määritellään vuosittain haettavaksi avattavat tavoitteet, mahdolliset teemoittaiset painopisteet ja rahoitus. Toimeenpanosuunnitelma käsitellään rahastojen seurantakomiteoissa ja sitä edeltää suunnitelman valmistelu relevanttien sidosryhmien kanssa.

Suomessa lainvalvontaviranomaisten yhteistyö on tiivistä ja laajaa. Päivittäisen kentällä tapahtuvan yhteistyön lisäksi esimerkiksi poliisi-, tulli- ja rajaviranomaisilla on monentasoisia PTR-yhteistyörakenteita, joissa käsitellään myös rahoituksen käyttöä yhteisiin tarpeisiin ja hankkeisiin.

Ohjelmakauden alussa laaditaan suunnitelma koulutuksista sidosryhmille. Tilaisuudet ja niiden toteuttamistavat suunnitellaan yhdessä kumppanien kanssa, jotta ne vastaavat mahdollisimman hyvin kohderyhmän tarpeisiin. Koulutussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti ja koulutustilaisuuksiin varataan riittävä rahoitus, jolla pystytään vastaamaan hallintoviranomaisen arvioimiin ja kentältä tuleviin tarpeisiin.

Myös hankkeiden ohjausryhmät omalta osaltaan ovat kumppanuutta.

7. Viestintä ja näkyvyys

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan j alakohta

Rahaston viestinnän tavoitteena on tukea ja vahvistaa rahaston laadukasta ja läpinäkyvää toimeenpanoa sekä edistää rahoitusvälineen tavoitteiden saavuttamista.

Rahaston aiheet – terrorismin, radikalisoitumisen, vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä kyberrikollisuuden torjunta, kriittisten infrastruktuurien ja rikosten uhrien suojeleminen - ovat usein esillä julkisessa keskustelussa. Viestimällä EU:n yhteisistä tavoitteista ja EU-rahoituksella saavutetuista tuloksista voidaan vahvistaa laajaa ymmärrystä moniulotteisista aiheista ja vahvistaa myönteistä mielikuvaa EU:sta.

Yleisön tietämystä ja ymmärrystä Euroopan unionin lisäarvosta lisätään viestimällä EU-rahoituksella toteutetusta toiminnasta ja saavutetuista tuloksista. Viestintää kohdennetaan avustuksen hakijoille huomioiden erot rahaston tuntemuksessa. Rahoitusmahdollisuuksista viestitään oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi. Hakijoiden oikea-aikainen tukeminen edistää hakemusten laatua ja hakuprosessin tehokkuutta.

Avustuksen saajat saavat tarvitsemansa tiedon ja tuen hankkeen menestyksestä hallinnointia varten. Tavoitteena on tukea avustuksen saajia viestimään kiinnostavasti ja tuloksellisesti hankkeestaan sekä EU-rahoituksen hankkeelle tuomasta lisäarvosta. Avustuksen saajille viestitään erityisesti hankkeen viestinnän ja EU:n näkyvyydestä huolehtimisen tärkeydestä. Heille tarjotaan konkreettista tukea viestintään ohjeistuksin ja koulutuksin.

Myös toimittajat ovat yksi viestinnän kohderyhmä. Rahaston ajankohtaisista asioista julkaistaan säännöllisesti tiedotteita. Tarpeen mukaan median edustajille järjestetään mediatilaisuuksia rahastosta, keskittyen erityisesti tuloksiin. Toimittajien kautta on mahdollista vaikuttaa siihen, miten EU:n sisäasioiden rahastot esitetään mediassa. Mediaviestintää voidaan tehdä myös yhteistyössä muiden CPR-asetuksen (eng. Common Provisions Regulation) eli yleisasetuksen alaisten EU-rahastojen kanssa. Yleisasetus linjaa rahastojen hallinnointia koskevat yhteiset säännöt.

Viestintää kohdennetaan sisäministeriön hallinnonalalle ja muille hallinnonaloille. Sisäministeriön asiantuntijoita ja johtoa tavoitetaan ministeriön intran ja sisäisten tilaisuuksien kautta. Lisäksi kansalaisyhteiskunta ja etenkin erilaiset kattojärjestöt ovat yksi rahaston viestinnän kohderyhmä. Viestintää kohdennetaan myös muille EU-rahoittajille ja EU-rahoituksen parissa työskenteleville sekä kansallisille valtionapuviranomaisille.

Rahastosta viestitään EU:n sisäasioiden rahastojen kansallisella verkkosivustolla osoitteessa www.eusa-rahastot2021.fi ja yleisasetuksen alaisten rahastojen yhteisellä kansallisella verkkosivustolla. Pääkanavana toimii EU:n sisäasioiden rahastojen oma verkkosivusto.

Sisäasioiden rahastojen uutiskirje lähetetään tilaajille sähköpostitse säännöllisesti. Uutiskirjeeseen kootaan rahastoja koskevia ajankohtaisia uutisia. Tarpeen mukaan voidaan julkaista myös teemauutiskirjeitä, joissa käsitellään tiettyä teemaa rahaston näkökulmasta.

Sosiaalisen median kanavat toimivat jakelukanavana verkkosivuilla julkaistaville uutisille ja mediatiedotteille, mutta myös itsenäisinä viestintäkanavina. Sosiaalisen median kanavia hyödynnetään viestintäkampanjoiden toteutuksessa.

Avustuksen hakijoille ja saajille järjestetään säännöllisesti tilaisuuksia ja koulutuksia, ml. hankkeen viestintään keskittyviä koulutuksia. Niitä voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden EU-rahastojen kanssa. Sähköpostitse viestitään etenkin nopeaa ja kohdennettua viestintää vaativissa tilanteissa.

Viestinnän budjetti on noin kaksi prosenttia Suomen ISF-ohjelman teknisestä tuesta.

Viestinnälle on määritelty indikaattorit, joiden perusteella viestintää seurataan ja arvioidaan. Viestintää kehitetään tulosten mukaisesti. Indikaattoreiden avulla seurataan mm. verkkosivujen kävijämäärää, julkaistujen tiedotteiden, uutisten ja muiden julkaisujen määrää sekä eniten vierailtuja sivuja, uutisia ja muita sisältöjä. Sosiaalisen median kanaville määritellään indikaattorit, joilla seurataan mm. seuraajien ja julkaisujen määrää sekä toiminta-astetta ja näyttökertoja sekä muuta relevanttia dataa. Lisäksi indikaattoreiden avulla seurataan mm. uutiskirjeen tilaajien määrää ja avaamisprosenttia.

Viestintäkampanjoille ja tilaisuuksille määritellään indikaattorit tapauskohtaisesti. Viestinnästä ja mahdollisesti muista rahaston aiheista tehdään säännöllisesti kyselyitä eri kohderyhmille. Tilaisuuksista ja koulutuksista pyydetään palautetta säännöllisesti.

Viestinnälle nimetty ohjelman viestintävastaava toimii ISF-rahaston lisäksi rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan (BMVI) ohjelman ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) ohjelman viestintävastaavana.

8. Yksikkökustannusten, kertakorvausten, kiinteämääräisen rahoituksen ja kustannuksiin perustumattoman rahoituksen käyttö

Viite: yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 94 ja 95 artikla

Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 94 ja 95 artiklan aiottu käyttö	Kyllä	Ei
Ohjelmassa aiotaan sen hyväksymisestä alkaen käyttää toimintalinjassa unionin rahoitusosuuden korvauksia yksikkökustannusten, kertakorvausten ja kiinteämääräisen rahoituksen perusteella yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 94 artiklan mukaisesti	☐	☒ valittu
Ohjelmassa aiotaan sen hyväksymisestä alkaen käyttää kustannuksiin perustumattomaan rahoitukseen perustuvan unionin rahoitusosuuden korvauksia yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 95 mukaisesti	☐	☒ valittu

Lisäys 1: Yksikkökustannuksiin, kertakorvauksiin ja kiinteämääräiseen rahoitukseen perustuva unionin rahoitusosuus

Lisäys 2: Kustannuksiin perustumattomaan rahoitukseen perustuva unionin rahoitusosuus

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023, Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
kirjaamo.sm@govsec.fi

www.eusa-rahastot2021.fi | eusa.sm@govsec.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Euroopan unionin
rahoittama